

Valsts meža dienests

VALSTS MEŽA DIENESTA PUBLISKAIS PĀRSKATS

2004. GADS

SATURS

Ievads	4
1. Valsts meža dienesta struktūra, funkcijas un darbības virzieni	5
Iestādes juridiskais statuss un struktūra	5
Pārskata gadā notikušās būtiskākās izmaiņas	6
2. Meža apsaimniekošanas un izmantošanas uzraudzība	7
Meža atjaunošanas, ieaudzēšanas un jaunaudžu kopšanas uzraudzība	7
Meža reprodutīvā materiāla ieguves avotu atestācija (MRMIA) un meža reprodutīvā materiāla (MRM) ieguve un sertificēšana.....	9
Pieteikumu pārbaudes un apliecinājumu izsniegšana.	10
Ciršanas apjoms	11
Meža inventarizācija	13
Meža zemes transformācija.....	15
Meža ceļu un meliorācijas sistēmu būve un rekonstrukcija.....	20
3. Meža veselības stāvokļa uzraudzība	22
Meža monitorings	22
4. Dabas aizsardzība	26
Mikroliegumu izveidošana un aizsardzība.....	26
Īpaši aizsargājamu meža iecirkņu izvērtēšana	26
Vispārējie dabas aizsardzības jautājumi	27
Dabiskie meža biotopi.....	27
5. Uzraudzība pār meža izmantošanu un apsaimniekošanu reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanu.	28
6. VMD Informācijas centra darbības pārskats	31
Meža valsts reģistra tekstuālās daļas uzturēšana.....	31
Meža valsts reģistra kartogrāfiskās daļas uzturēšana:.....	31
Tīkls un datortehnika:	32
Informācijas pieprasījumu apstrāde:	32
8. Medību normatīvo aktu ievērošanas un medību resursu stāvokļa kontrole	34
Medību normatīvo aktu ievērošanas kontrole	34
Medījamo dzīvnieku uzskaitē	35
Nomedīšanas apjomu administrēšana	37
Mednieku eksaminācija un mednieku apliecību izsniegšana	38
ES interešu sfērā ietilpstošo dzīvnieku sugu monitorings.....	38
9. Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošana	39
10. Meža īpašnieku informēšana un konsultēšana	40
Meža īpašnieku konsultācijas.....	40
Meža īpašnieku informēšana ar masu saziņas līdzekļu un informācijas materiālu palīdzību	40

Meža īpašnieku apmācība un izglītošana.....	41
11. Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu.....	42
12. Valsts meža dienesta personāls	46
Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana	46
13. Valsts meža dienesta iekšējais audits.....	47
Iekšējās kontroles sistēmas efektivitāte.	47
Plānotie uzlabojumi un pasākumi, kas veikti iekšējā audita ieteikumu īstenošanai.	47
14. Attīstības projekti.....	48
Dabisko meža biotopu apsaimniekošana Latvijā.....	48
Otrā līmeņa meža monitoringa programmas ieviešana.....	48
Meža mācību sistēmas nostiprināšana, lai veicinātu ilgtspējīgu mežsaimniecību Latvijas privātajos mežos.	48
15. Prognozes un plāni	50
2005. gadā plānotie pasākumi.....	50

Ievads

2004.gads Valsts meža dienestam (turpmāk – VMD) ir bijis mērķtiecīgi iesākto darbu turpinājuma gads. Galveno meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo likumu un MK noteikumu mainība ir salīdzinoši zema, līdz ar to, ir bijis vieglāk strādāt, piemērojot šos normatīvos aktus un uzraugot to ievērošanu visā Latvijas teritorijā. VMD ir devis arī savu ieguldījumu šo normatīvo aktu izvērtēšanā un uzlabošanā, iesniedzot Zemkopības ministrijā priekšlikumus to grozījumiem.

Valsts meža dienesta darbinieki ir gandarīti par darba rezultātiem, īpaši attiecībā uz meža atjaunošanu. Apkopotie rādītāji jau otro gadu pēc kārtas ļauj konstatēt, ka ir uzstādīts meža atjaunošanas rekords. Rādītāji citās jomās, savukārt, četru gadu laikā ievērojami mazinājušies - šajā gadījumā runa ir par tādu darbību, kā patvaļīga koku ciršana. Un abos gadījumos par vienu no galvenajiem iemesliem ir jāmin mērķtiecīgs Valsts meža dienesta darbinieku ikdienas darbs.

VMD sniedz sabiedrībai informāciju par meža resursu stāvokli Latvijā gan izmantojot interneta mājas lapu, gan savā izdevumā „Gadskārta 2004”, gan arī sniedzot informāciju masu medijiem.

Jūsu rīcībā tiek nodots Valsts meža dienesta publiskais pārskats, kurā apkopota informācija par veikumu 2004.gadā.

Jānis Kinna

Valsts meža dienesta ģenerāldirektors

1. Valsts meža dienesta struktūra, funkcijas un darbības virzieni

Iestādes juridiskais statuss un struktūra

Valsts meža dienests (VMD) ir LR Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts civiļiestāde un darbojas pamatojoties uz 1999.gada 25.novembrī pieņemto "Valsts meža dienesta likumu" un 2004.gada 16.oktobrī pieņemtā „Valsts meža dienesta nolikuma”, kas nosaka tās statusu, struktūru un tās kompetences ietvaros ietilpstošās funkcijas.

VMD sastāv no centrālā aparāta un 26 teritoriālajām struktūrvienībām – valsts virsmežniecībām, kas pilda VMD funkcijas noteiktā teritorijā- Latvijas administratīvo rajonu līmenī. Atsevišķa struktūrvienība - Meža pētīšanas stacija – ir izveidota zinātniskās izpētes mežu pārvaldīšanai un zinātnisko pētījumu nepārtrauktības nodrošināšanai šajos mežos.

Teritoriālās struktūrvienības sīkāk iedalās mežniecībās (kopā valstī – 197), kuras savukārt, sadalītas apgaitās - vidēji 4 apgaitas mežniecībā.

Iestādes galvenie uzdevumi un prioritātes

VMD atbild par vienotas meža politikas realizāciju visos Latvijas mežos, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu un realizē atbalsta programmas ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai. VMD savas kompetences ietvaros pilda šādas funkcijas, kas noteiktas ar Valsts meža dienesta likumu:

1. uzrauga visos Latvijas mežos to normatīvo aktu ievērošanu, kuri regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu;
2. novērtē normatīvo aktu darbību attiecībā uz meža apsaimniekošanu un izmantošanu, iesniedz priekšlikumus Zemkopības ministrijai normatīvo aktu darbības efektivitātes palielināšanai;
3. piedalās meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošo normatīvo aktu projektu izstrādāšanā;
4. izsniedz normatīvajos aktos noteiktās atļaujas, apliecības, licences, apliecinājumus un citus dokumentus;
5. atestē meža reproduktīvā materiāla ieguves avotu un sertificē meža reproduktīvo materiālu;
6. veic meža patoloģiskā stāvokļa un meža monitoringu;
7. pārbauda meža inventarizācijas datu kvalitāti;
8. kārtē Meža valsts reģistru;
9. eksaminē medniekus un izsniedz mednieka apliecības;
10. organizē meža ugunsdrošības uzraudzību un ugunsgrēku ierobežošanu;
11. administrē valsts un starptautiski finansēto atbalsta programmu realizāciju mežsaimniecībā;
12. informē sabiedrību par meža un medību resursu stāvokli un to izmantošanu;
13. pārvalda zinātniskās izpētes mežus ilglaicīgo zinātnisko pētījumu veikšanai mežsaimniecībā;
14. informē un konsultē meža īpašniekus par mežsaimniecības jautājumiem un attiecīgo normatīvo aktu prasībām;
15. sniedz maksas pakalpojumus.

Pārskata gadā notikušās būtiskākās izmaiņas

2004.gadā internetā izveidots jauns Valsts meža dienesta mājas lapas www.vmd.gov.lv dizains un struktūra un ir turpināta tās uzturēšana. Lapas saturs tiek uzturēts atbilstoši Valsts meža dienesta funkcijām un darba plānam un orientēts uz palīdzību meža īpašniekiem rast atbildes uz jautājumiem, kas saistīti ar Valsts meža dienesta darbību.

Valsts meža dienests ir sagatavojis divus informatīvus materiālus “Meža statistika – 2004” un bukletu „Gadskārta 2004”. “Meža statistika – 2004” ir kompaktdisks, kas apkopo 14 pārskatus Excel failu formātā, tādēļ īpaši piemērojams datu analīzei. Šāds kompaktdisks tiek sagatavots jau ceturto gadu pēc kārtas un kļuvis par neatņemamu sastāvdaļu informācijai, kas raksturo mežu stāvokli valstī. Buklets „Gadskārta 2004” sniedz informāciju par Valsts meža dienesta darbību un par meža resursu stāvokli valstī.

Turpināts darbs Meža valsts reģistrā un Nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistrā reģistrēto meža platību sinhronizēšanai, panākot stāvokli, ka 2004.gada novembrī pievienojot Valsts meža dienesta iesniegtos datus 2005.gada nekustamā īpašuma nodokļa aprēķiniem, pievienoti 92,28% no iesniegto zemes vienību skaita. Salīdzinājumam jāmin, ka līdzīgā veidā 2003.gadā tika pievienoti 91,54%, 2002.gadā – 89,5%, 2000.gadā – tikai 78% no iesniegto zemes vienību skaita.

Izstrādāta un ieviesta jauna mednieku un medību vadītāju eksaminācijas programma un mednieku, mednieku apliecību un nelimitēto medījamo dzīvnieku sezonas apliecību uzskaites sistēma.

Dabisko meža biotopu inventarizācija valsts mežos tika pabeigta jau 2002. gada nogalē, taču arī 2004. gadā tika turpināta pamatinventarizācijas gaitā neatrasto dabisko meža biotopu apzināšana. Dabiskie meža biotopi tika apzināti arī pārējos mežos esošajās īpaši aizsargājamo meža iecirkņu platībās. Rezultātā 2004. gadā valstī papildus konstatēti dabiskie meža biotopi 1570 ha platībā, bet potenciālie dabiskie meža biotopi 300 ha platībā. 2004. gadā tika turpināta dabisko meža biotopu koncentrācijas vietu apzināšana, kā rezultātā uz 2005. gada sākumu kopumā valstī noteiktas 125 dabisko meža biotopu koncentrācijas vietas ar kopējo platību 6500 ha. Dabisko meža biotopu koncentrācijas vietu noteikšana turpināsies arī 2005. gadā.

2004. gadā, iestājoties Eiropas Savienībā, Latvijai kļūst saistošas ES tiesību normas, t. sk. attiecībā uz meža monitoringu – Eiropas Parlamenta un Padomes regula Nr. 2152/2003 par mežu un vides mijiedarbības monitoringu Kopienā (Forest Focus). Izpildot regulas prasības, 2004. gadā tika uzsākts otrā līmeņa meža monitoringa, kura mērķis ir noskaidrot likumsakarības starp gaisa piesārņojumu, citiem antropogēniem un dabiskiem stresa faktoriem un meža ekosistēmu stāvokli. Tika ierīkots viens otrā līmeņa meža monitoringa parauglaukums un uzsākti novērojumi 9 apakšprogrammās – koku vainagu stāvokļa novērtējums, koku augšanas gaitas mērījumi, veģetācijas uzskaitē, skuju ķīmiskās analīzes, augsnes un augsnes ūdeņu analīzes, nokrišņu ķīmiskās analīzes, gaisa kvalitātes mērījumi un ozona bojājumu noteikšana. VMD speciālisti vada un koordinē otrā līmeņa meža monitoringa darbus, taču praktiskai apakšprogrammu izpildei tiek slēgti līgumi ar kontraktoriem.

2. Meža apsaimniekošanas un izmantošanas uzraudzība

Meža atjaunošanas, ieadzēšanas un jaunaudžu kopšanas uzraudzība

Meža atjaunošanas, ieadzēšanas un jaunaudžu kopšanas mērķis ir izaudzēt augstražīgas un bioloģiski noturīgas mežaudzes, lai nodrošinātu tautsaimniecību ar nepieciešamajiem koksnes resursiem, vienlaikus saglabājot vides ekoloģisko līdzsvaru un veicot meža rekreācijas un estētisko īpašību paaugstināšanu.

VMD 2004.gadā veica minēto mežsaimniecisko pasākumu apjoma konstatēšanu, kvalitātes pārbaudes un statistikas datu apkopošanu. VMD organizēja seminārus un speciālistu apmācības.

Meža atjaunošana

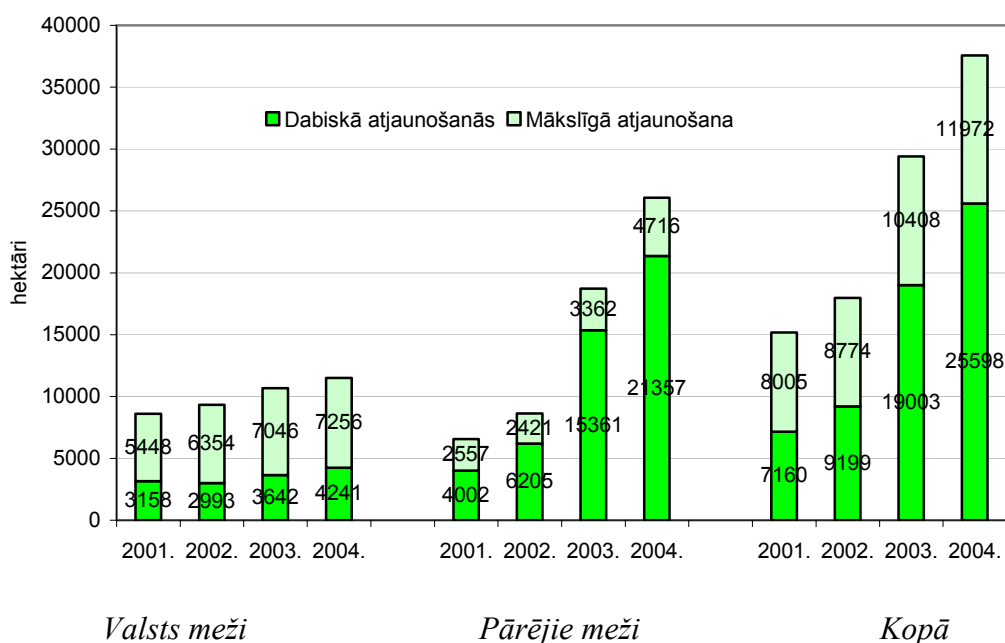
VMD veic Meža likuma 9.panta 2.daļas 1. un 2.punktu prasību ievērošanu, kas saista meža atjaunošanu ar galvenās cirtes aizliegumu. Pagājušajā gadā obligāti bija nepieciešams inventarizēt tās atjaunojamās platības, kuras 2004. gadā bija sasniegušas atjaunošanas termiņu, lai konstatētu atjaunoto platību īpatsvaru, no kura atkarīgs galvenās cirtes aizliegums nākošajā gadā.

No apsekotajām platībām par atjaunotām tika atzīti 37 571 ha atjaunojamo platību, no kurām valsts mežos – 11 497 ha, pārējos mežos – 26 073 ha.

Inventarizācijas rezultāti parādīja, ka termiņā netika atjaunotas obligāti atjaunojamās platības 19195 saimniecībās, no kurām galvenā cirte ar 2005. 1.janvāri aizliegta 11758 meža īpašumos, bet A/S “Latvijas valsts meži” valdījumā esošajos mežos – meža atjaunošana veikta tādā apmērā, ka galvenās cirtes aizliegums iestājies tikai vienā valsts mežniecībā. Iesaldētie koksnes apjomi galvenajā cirtē platībās, kurās nepastāv galvenās cirtes ierobežojumi, meža atjaunošanas prasību neizpildes dēļ pārējo īpašnieku mežos sastāda 15,9 milj. m³.

2004.gadā termiņā neapmežotās platības valstī kopumā sastādīja 62 705 ha, t.sk. valsts mežos – 7 663 ha, pārējos mežos – 55 043 ha.

Izvērtējot atjaunošanas rezultātus, konstatēts, ka valstī kopā palielinājušās gan dabiski atjaunotās platības (2.1.att.), kuras sastāda 25 598 ha, gan mākslīgi atjaunotās, kas sastāda 11 972 ha. Mākslīgi atjaunoto platību apjoms palielinājies, salīdzinot ar 2003.gadu, par 1 564 ha. Pārējos mežos mākslīgi atjaunotās platības palielinājušās par 1 354 ha, bet valsts mežos - par 210 ha, salīdzinot ar 2003. gadu. Dabiski atjaunoto platību palielinājums valstī kopā ir 6595 ha, t.sk., pārējos mežos – 5 996 ha. Valstī kopā mākslīgi atjaunotās platības sastāda 32%, valsts mežos – 63%, pārējos mežos – 18%.

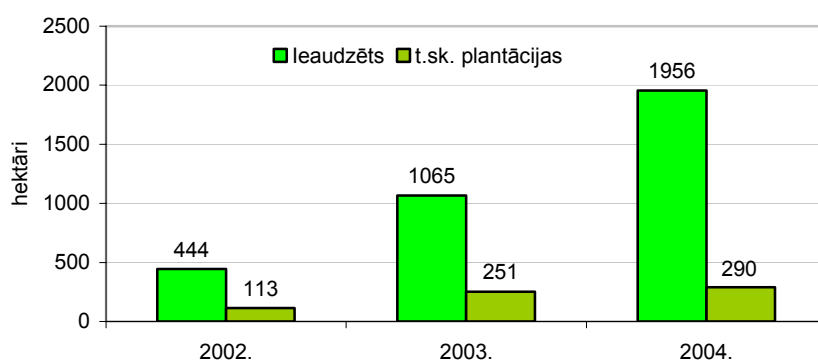

2.1. attēls. Meža atjaunošanas apjomu dinamika (ha).

Meža ieaudzēšana

Meža politikas mērķis ir veicināt lauksaimnieciski un citādi neizmantojamo zemju apmežošanu. Meža ieaudzēšana dod iespēju īpašniekam efektīvi izmantot lauksaimniecībā neizmantojamās zemes un ierīkot plantāciju mežus.

VMD ir apkopojis informāciju par 2004.gadā veiktajiem meža ieaudzēšanas pasākumiem. Pavisam valstī ieaudzēti 1 956 ha meža, t.sk. plantāciju meži – 290 ha. Mākslīgi ieaudzēti 1 788 ha, t.sk. 254 ha plantāciju mežu. Vislielākajā platībā mākslīgi ieaudzēta egļu – 861 ha, bērzu ieaudzēts 742 ha, priede – 150 ha.

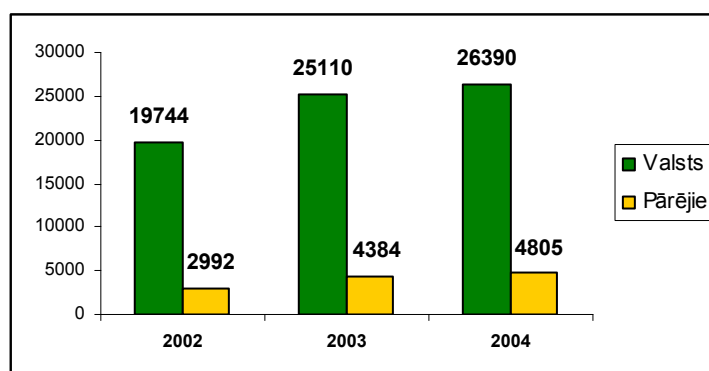
2.2. attēls. Meža ieaudzēšanas apjomu dinamika (ha).

Jaunaudžu kopšana

Jaunaudžu kopšanas mērķis ir veidot vēlamo sugu sastāvu un koku skaitu, kas nodrošinātu nākotnes kociem pietiekamu augšanas telpu, panākot, ka ievērojami paaugstinās meža ražība, samazinās meža audzēšanas cikla ilgums un uzlabojas iegūstamo kokmateriālu preces vērtība.

Pamatojoties uz VMD likumu, Ministru kabineta 2004. gada 16. novembra noteikumiem Nr. 945 „Valsts meža dienesta nolikums” un 2001.gada 11. septembra MK noteikumiem Nr. 398 “Meža atjaunošanas noteikumi”, VMD darbinieki veic jaunaudžu kopšanas pārbaudes.

2004. gadā jaunaudžu (audzes vidējais augstums līdz 6 m) kopšana valstī kopā veikta 31195 ha apjomā, t.sk. valsts mežos –26390 ha, pārējos mežos –4805 ha.

2.3 attēls. Jaunaudžu kopšana 2004. g., ha.

Meža reproduktīvā materiāla ieguves avotu atestācija (MRMIA) un meža reproduktīvā materiāla (MRM) ieguve un sertificēšana.

Tās mērķis ir saglabāt un uzlabot Latvijas mežu galveno koku sugu ģenētisko daudzveidību, vitalitāti un atjaunošanās spēju, nodrošināt meža atjaunošanu un ieaudzēšanu ar noteiktām kvalitātes prasībām atbilstošu reproduktīvo materiālu.

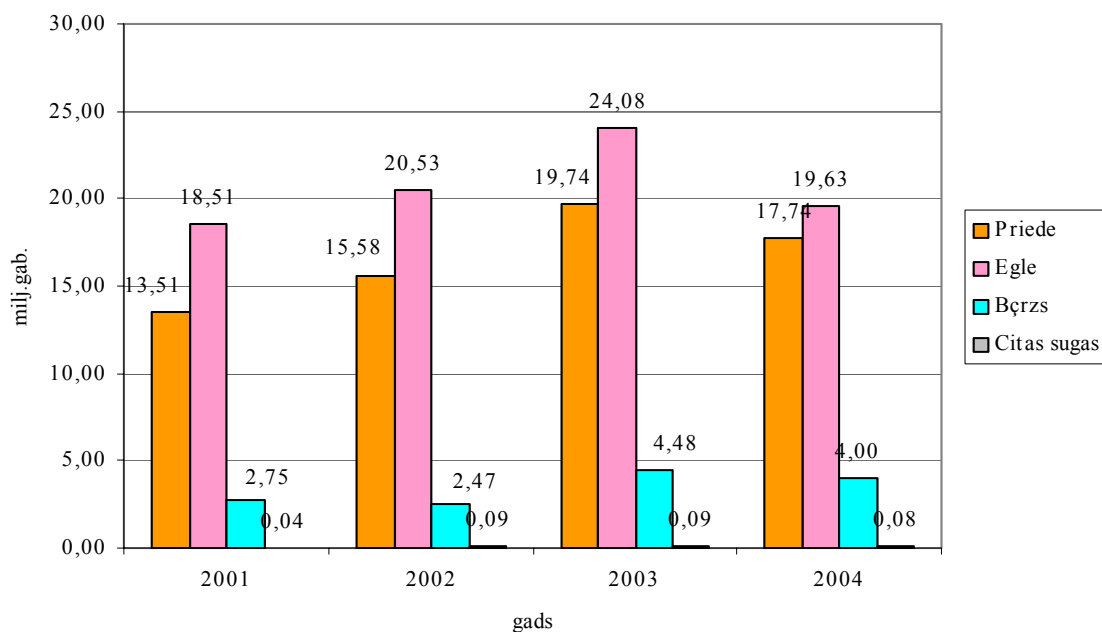
Aktivitātes MRMIA reģistrācijai, MRM sertifikācijas veikšanai

Regulāri veikta sēklkopības inženieru apmācība un konsultācijas par MRMIA atestāciju un MRM sertifikāciju, MRM ievākšanas, ražošanas un izmantošanas uzraudzību, piedaloties sarežģītu un netipisku problēmu risināšanā.

MRMIA atestāciju ES valstīs reglamentē direktīva 1999/105/EC. Tā kā atestācijas prasības ir pamatotas ar ilglaicīgu zinātnisko pētījumu rezultātiem un atziņām un atsevišķu prasību interpretācijai nepieciešams speciālistu skaidrojums, tad darbinieku apmācībai, informatīvo un mācību materiālu sagatavošanai, tika piesaistīti arī ārštata darbinieki.

Atbilstoši normatīvo aktu izmaiņām veikta MRM ievākšanas, ražošanas un izmantošanas procesu kontrole ražošanas objektos - sēklu ieguves plantācijās, mežaudzēs, meža stādāmā materiāla kokaudzētavās un čiekurkaltēs papildus uzsākot arī realizētā sertificētā materiāla uzskaiti.

2004. gadā izsniegti 225 apliecinājumi MRM iegūšanai. Valstī 2004.gadā pavisam iegūti 327 tūkst. gab. meža koku meženi, 1952 hl čiekuri, 731 kg meža koku sēklas. 2004. gadā sertificētas 327 MRM partijas (sēklas un stādāmais materiāls).

2.4. attēls. 2001. – 2003. gadā sertificētais un 2004. gadā realizētais sertificētais stādāmais materiāls.

Pieteikumu pārbaudes un apliecinājumu izsniegšana.

Meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam no VMD ir jāsaņem atļauja (apliecinājums) šādām darbībām: koku ciršanai; meliorācijas sistēmu vai citu būvju celšanai vai rekonstrukcijai, ja tā var ietekmēt mežu; uzņēmumu ceļu būvei; meža reproduktīvā materiāla iegūšanai; minerālmēsļu un pesticīdu lietošanai meža zemē. Lai varētu saņemt darbības atļauju, meža apsaimniekotājs vēršas ar rakstisku pieteikumu VMD mežniecībā.

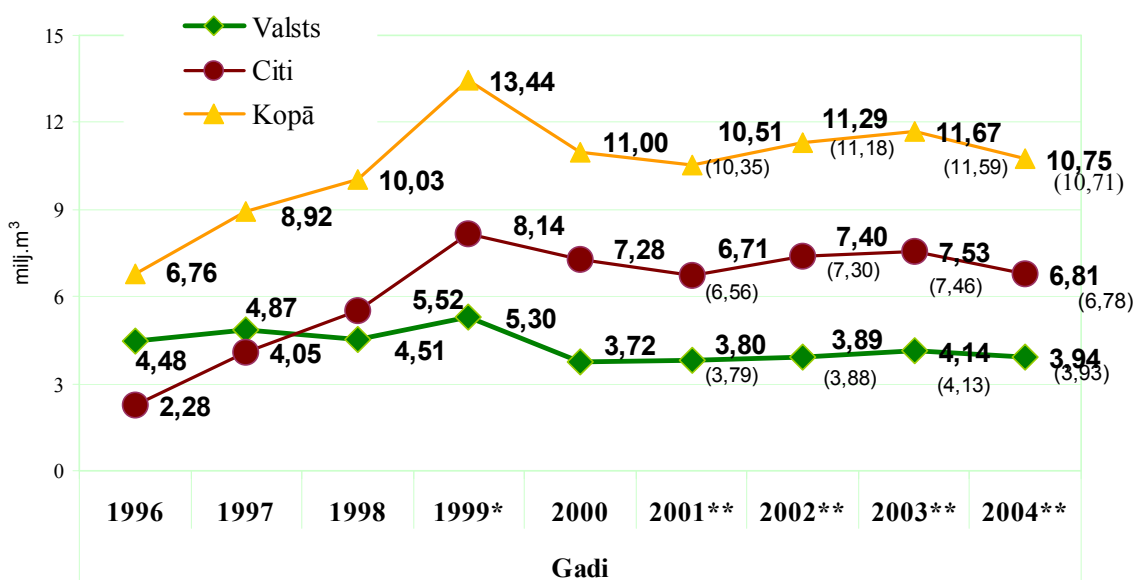
Pirms apliecinājumu izsniegšanas VMD darbiniekiem ir jānoskaidro, vai pieteikumā minētā darbība atbilst normatīvajiem aktiem un stāvoklim dabā. Lielāko saimnieciskās darbības apjomu sastāda koku ciršana. 2004.gadā Valsts meža dienests ir izsniedzis 72525 ciršanas apliecinājumus (13559- valsts mežos, 58966 - pārējos mežos). 2004.gadā ciršana bija paredzēta 143,9 tūkst. ha platībā. Pieteikumā minētās informācijas pārbaude raksturojas ar lielu laika un resursu ietilpību.

Izsniedzot ciršanas apliecinājumus un fiksējot plānoto un reāli izcirsto koksnes apjomu, tiek veikta maksimāli pieļaujamo ciršanas apjomu administrēšana valsts mežos.

Meža valsts reģistrā uzkrāto informāciju no apliecinājumiem izmanto arī citas valsts institūcijas. Izsniedzot apliecinājumu tiek fiksēts ne tikai plānotās darbības veids, bet arī platība, kurā darbība tiek veikta, dati par personu, kas veic šo darbību. Sadarbības ietvaros ar Valsts ieņēmumu dienestu, 2004.gadā VMD katru mēnesi sagatavoja un nodeva Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā datus par iepriekšējā mēnesī valstī izsniegtajiem koku ciršanas apliecinājumiem.

Ciršanas apjoms

Lai sabiedrības rīcībā būtu operatīva informācija par Latvijas mežos plānotajām saimnieciskajām darbībām un to apjomu, Valsts meža dienests katru mēnesi apkopo informāciju par iepriekšējā mēnesī izsniegtajiem apliecinājumiem un tajos uzrādīto plānoto ciršanas apjomu. Meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam katru gadu līdz 1.februārim ir jāinformē VMD par iepriekšējā gadā veikto saimniecisko darbību. Informācijas iesniegšana notiek rakstiski- pārskatu veidā. Iesniegto informāciju VMD darbinieki fiksē Meža valsts reģistrā. Katru gadu, pēc pārskatu saņemšanas no meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem, tiek apkopota informācija par iepriekšējā gadā izcirsto likvidās koksnes apjomu. Tā ir informācija par iepriekšējā gadā veikto koku ciršanu platībās, kur ciršanai bija nepieciešams saņemt ciršanas apliecinājumu. Ciršanas apliecinājums nav nepieciešams cērtot kokus ārpus meža zemēm, kā arī tajos gadījumos, kad meža īpašumā tiek cirsti sausie un vēja gāztie koki, ja to apjoms gadā nepārsniedz 10 m³ koksnes vienas mežniecības teritorijā. Ja informācija netiek iesniegta, vai VMD darbiniekiem rodas šaubas par informācijas patiesumu- tā tiek pārbaudīta apsekojot stāvokli dabā.

2.5. attēls. Koku ciršanas apjomu dinamika

* - 01.10.98.-31.12.99.; ** - kopā ar nelikumīgi, bez apliecinājumiem nocirsto apjomu. Skaitlis iekavās norāda koksnes apjomu, kāds iegūts no platībām, kurās ciršanai bija saņemts apliecinājums

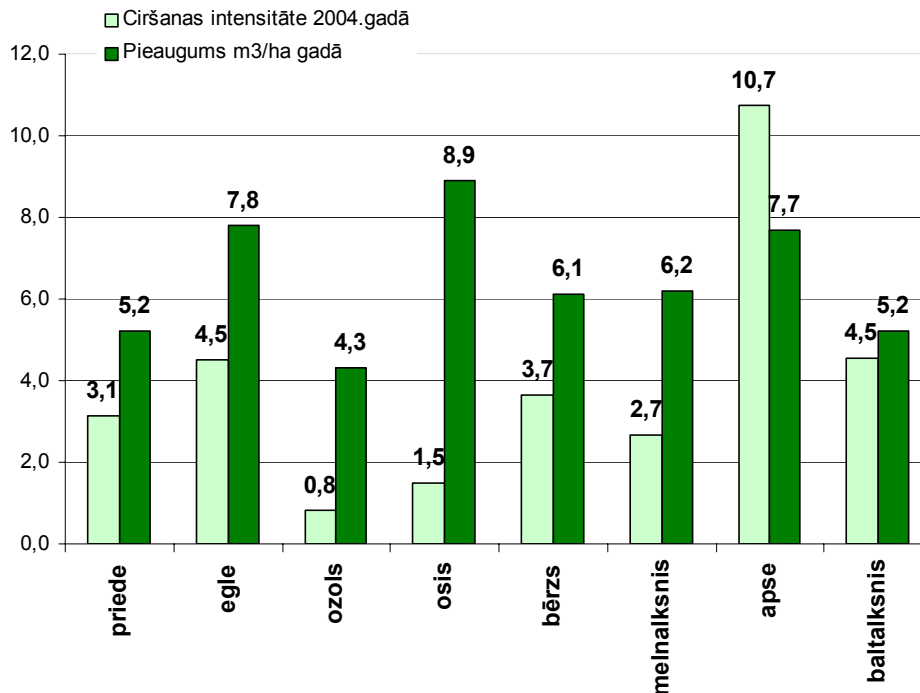
2004.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir nocirsts par 0,92 miljoniem kubikmetru mazāk. Neskatoties uz ievērojamo cenu pieaugumu kokmateriālu tirgū, nav noticis izcirsto koksnes apjomu pieaugums, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem tie ir samazinājušies, it īpaši tas attiecināms uz privātajos mežos iegūtajiem koksnes apjomiem. 2004.gadā izcirstais koksnes apjoms ir 10,75 miljoni kubikmetru koksnes, no kuriem 3,94 (36,7% no kopējā izcirstā koksnes apjoma) miljoni kubikmetru iegūti valsts mežos un 6,81 (63,3% no kopējā izcirstā koksnes apjoma) miljoni iegūti privāto meža īpašnieku, pašvaldību un citu meža īpašnieku mežos.

Izcirstai apjoms valsts mežos ir par 0,20 miljoniem kubikmetru mazāk, bet privātajos mežos izcirsto kokmateriālu apjoms samazinājies par 0,72 miljoniem kubikmetru salīdzinot ar 2003.gadu

2004.gadā izcirsto koksnes apjomu sadalījums pa ciršu veidiem

Cirtes veids	Valsts meži		Pārējie meži		visi meži kopā	
	ha	m ³	ha	m ³	ha	m ³
Kopā galv.c.	10714,4	3010221	32771,9	5636327	43486,3	8646548
t.sk.						
Kailcirtes	9442,6	2837788	26193,7	5176483	35636,3	8014271
cirte pēc sanitārā atzinuma	258,2	56019	1179,1	162351	1437,3	218370
Pārējie galv.c.veidi	1013,6	116414	5399,1	297493	6412,7	413907
Kopšanas c.	41524,8	714511	45606	944355	87130,8	1658866
Rekonstr.c.	60,1	4510	1287,7	66860	1347,8	71370
Sanitārā c.	2909,1	41163	6119	95009	9028,1	136172
Citas c.	1254,6	158755	474,5	34257	1729,1	193012
Nelikumīga c.	471,2	13221	702,4	32758	1173,6	45979
Pavisam	56463	3942381	86259,1	6809566	142722,1	10751947

2004.gadā turpināja samazināties patvaļīgi, bez ciršanas apliecinājumiem izcirstais koksnes apjoms un tā īpatsvars attiecībā pret visu valstī iegūto koksnes apjomu. 2004.gadā patvaļīgi, bez ciršanas apliecinājumiem nocirsti 46,0 tūkstoši kubikmetru koksnes (0,4% no kopējā meža zemēs izcirstā koksnes apjoma. 2003.gadā šis rādītājs attiecīgi bija 80,9 tūkstoši kubikmetru un 0,7 % no meža zemēs izcirstā koksnes apjoma. 2004.gadā turpināja saglabāties relatīvi augsts kailciršu īpatsvars, kas varētu būt izskaidrojams, ar daudzajiem aprobežojumiem izlases ciršu veikšanai, kas iekļauti 2001.gada 8.maija Ministru kabineta noteikumos “Dabas aizsardzības noteikumi mežu apsaimniekošanā”. 2004.gadā kailciršu īpatsvars attiecībā pret visu galvenās cirtes īpatsvaru privātajos mežos bija 91,8 %. Valstī kopumā no visa galvenajā cirtē iegūtā koksnes apjoma 92,7% ir iegūti kailcirtē. Jau vairāku gadu garumā tiek konstatēts fakts, ka pēc Meža likuma pieņemšanas nav notikusi kailcirsu cirsmu platību palielināšanās. Kailcirtes cirsmas vidējā platība 2004.gadā ir 1,1 ha (1,9 ha valsts mežos un 1,2 ha pārējos mežos).

2.6. attēls. Ciršanas intensitāte un tekošais krājas pieaugums.

Priedei, eglei, bērzam, ozolam, osim, melnalksnim ciršanas intensitāte valstī nav pārsniegusi tekošo krājas pieaugumu m³/ha gadā. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, vienīgi apsei ciršanas intensitāte pārsniedz tekošo krājas pieaugumu- pie aprēķinātā tekošā krājas pieauguma 7,7 m³/ha gadā, 2004.gadā ciršanas intensitāte, audzēs kur valdoša koku suga ir apse, bija 10,7 m³/ha.

Latvijas apstākļos ir saimnieciski lietderīgi veikt intensīvāku apšu audžu ciršanu, tādējādi samazinot pieaugušo un pāraugušo apšu audžu īpatsvaru

Meža inventarizācija

Sākot ar 18.04.2003. VMD administrē meža inventarizāciju saskaņā ar LR MK 15.04.2003. noteikumiem Nr.169 "Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi". Saskaņā ar šo noteikumu prasībām, meža inventarizācijas datus drīkst sagatavot tikai VMD reģistrēts meža inventarizācijas veicējs. 2004. gadā VMD tika reģistrēti 33 jauni meža inventarizācijas veicēji. Pamatojoties uz šiem noteikumiem VMD katru gadu izvērtēs meža inventarizācijas veicēju profesionālo klasifikāciju. Ja VMD konstatē konkrēta meža inventarizācijas veicēja profesionālās kvalifikācijas neatbilstību izvirzītajām prasībām, tad viņam tiek anulēta reģistrācija un viņš vairs nav tiesīgs veikt meža inventarizāciju un meža apsaimniekošanas plānošanu vismaz 1 gadu. Izvērtējot meža inventarizācijas veicēju profesionālo kvalifikāciju 2004. gadā 11 meža inventarizācijas veicējiem reģistrācija tika anulēta.

Virsmniecības pieņem meža inventarizācijas datus par savā pārraudzībā esošo teritoriju, izvērtē tajos sniegtās informācijas atbilstību izvirzītajām kvalitātes prasībām, un pieņem lēmumus par meža inventarizācijas datu pievienošanu Meža valsts reģistram. Pievienošanai Meža valsts reģistram 2004. gadā VMD ir saņemtas 13987 meža inventarizācijas lietas par 250955,2 ha meža zemes. VMD 2004. gadā ir sniedzis atteikumu reģistrēt meža inventarizācijas informāciju 428 gadījumos (netika reģistrēti 49592,7 ha meža zemes).

Vidējais saņemto meža inventarizācijas lietu skaits vienā virsmežniecībā 2004.gadā bija 538 meža inventarizācijas lietas ar vidējo inventarizēto platību 17,9 ha. Vislielākais saņemto meža inventarizācijas lietu skaits bija Krāslavas virsmežniecībā - 1309, savukārt vismazāk meža inventarizācijas lietu ir saņemts Jelgavas virsmežniecībā – 128.

2.1. tabula. Kopsavilkums par 2004. gadā iesniegtajām meža inventarizācijām un to kvalitāti.

Virsmēžniecība	Inventarizētās zemes vienības, skaits			
	saņemtas	t. sk. pieņemts lēmums par	no tām:	
			pārbaudītas dabā	atbilst prasībām
Aizkraukles	704	694	694	675
Alūksnes	934	934	773	862
Balvu	1025	1025	1002	981
Bauskas	286	277	275	269
Cēsis	1001	1001	744	959
Daugavpils	743	689	689	650
Dobeles	203	203	202	201
Gulbenes	464	463	359	436
Jelgavas	153	151	132	151
Jēkabpils	673	673	541	673
Krāslavas	1768	1405	1216	1395
Kuldīgas	662	662	662	647
Liepājas	863	853	852	830
Limbažu	900	895	892	882
Ludzas	1013	1013	744	1008
Madonas	1069	1067	1066	1047
Ogres	309	309	253	289
Preiļu	687	687	663	670
Rēzeknes	1348	1347	1341	1306
Rīgas	1125	1125	385	1124
Saldus	319	311	303	301
Talsu	717	717	717	710
Tukuma	533	531	388	523
Valkas	805	773	773	688
Valmieras	758	758	517	734
Ventspils	376	377	338	367
Valstī kopā:	19438	18940	16521	18378

Meža zemes transformācija

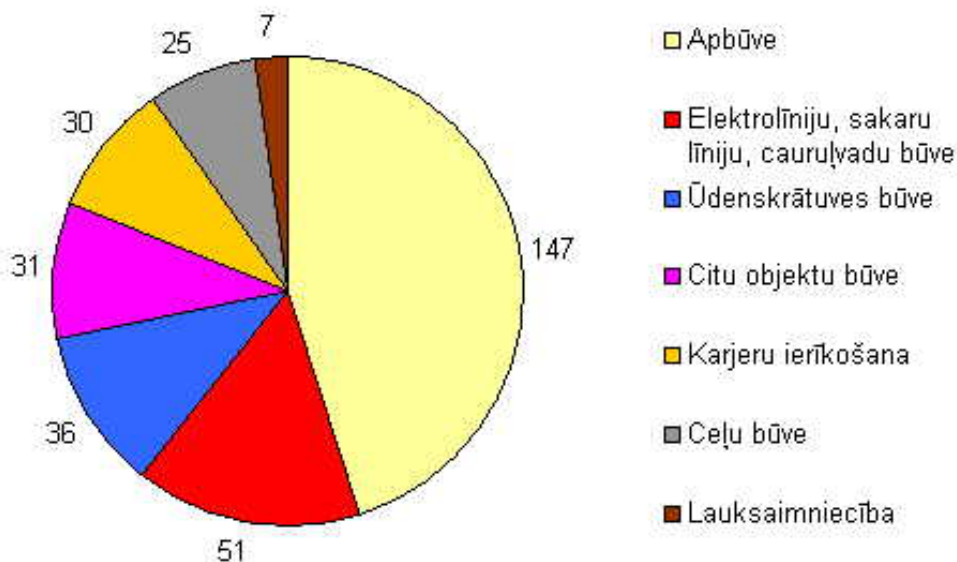
VMD administrē meža zemes transformāciju citos zemes lietošanas veidos saskaņā ar LR MK 28.09.2004. noteikumiem Nr.806 "Meža zemes transformācijas noteikumi". Virsmežniecības pieņem pieteikumus meža zemes transformācijai savā pārraudzībā esošajā teritorijā, izvērtē tajos sniegto informāciju, un pieņem lēmumus par transformācijas atļaujas vai motivēta atteikuma izsniegšanu. Virsmežniecības aprēķina valstij nodarītos zaudējumus par transformācijas rezultātā iznīcināto dabisko meža vidi, saskaņā ar MK noteikto kārtību, kuri tiek ieskaitīti valsts pamatbudžetā.

2004. gadā ir izsniegtas 327 atļaujas 335,6 ha meža zemes transformācijai citos lietošanas veidos un 41 motivēts atteikums par kopējo platību 144,2 ha, jo šajos pieteikumos uzrādīto meža zemes transformāciju nav iespējams veikt normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.

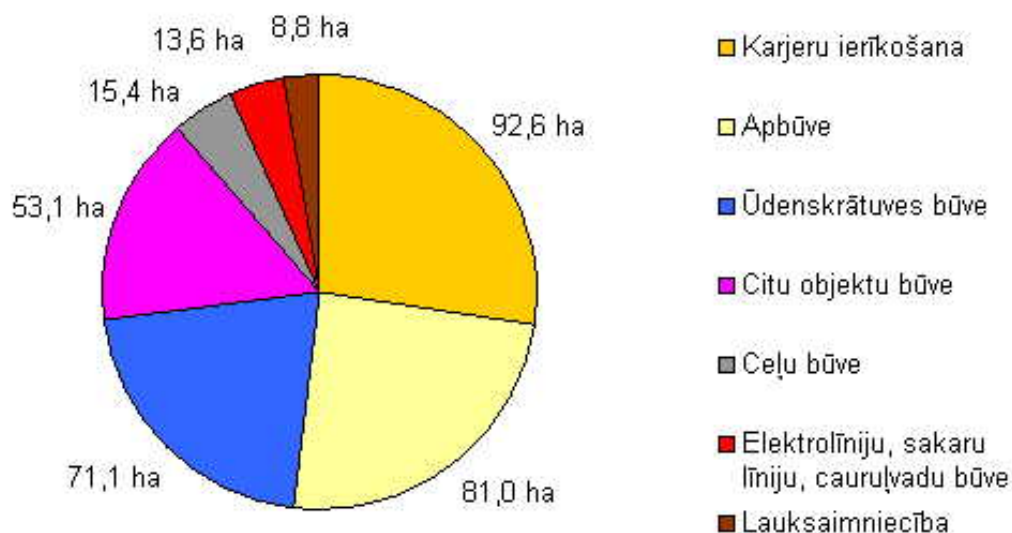
Vidēji valstī vienā virsmežniecībā 2004. gadā izsniegtas 13 transformācijas atļaujas ar vidējo platību 1 ha. Vislielākais 2004. gadā izsniegto transformācijas atļauju skaits ir Rīgas virsmežniecībā - 130, jeb 40 % no visām izsniegtajām transformācijas atļaujām, savukārt Ludzas virsmežniecībā nav izsniegta neviena meža zemes transformācijas atļauja. Meža zemes transformācija citos zemes lietošanas veidos tika veikta apbūvei, elektrolīniju, sakaru līniju cauruļvadu būvei, ūdenskrātuvju ierīkošanai, citu objektu būvei, karjeru ierīkošanai, ceļu būvei, kā arī lauksaimniecības vajadzībām. Rīgas virsmežniecībā meža zeme, galvenokārt, tika transformēta individuālai būvniecībai.

Kopā 2004. gadā valsts budžetā tika ieskaitīta Ls 599386,91 liela summa, kas tika aprēķināta par transformācijas rezultātā iznīcināto dabisko meža vidi.

2004. gadā izsniegto meža zemes transformācijas atļauju skaits sadalījumā pēc transformācijas mēķa

2004. gadā izsniegto meža zemju transformācijas atļauju sadalījums pa transformācijas mērķiem pēc platības

2.2. tabula. Meža zemes transformācija 2004.gadā sadalījumā pa virsmežniecībām

Virsmēžniecība kopā	Atļauta meža zemes transformācija										Atteikta meža zemes transformācija			
	Atļauts transformēt bez zaudējumu nomaksas(*)				Atļauts transformēt pēc zaudējumu nomaksas(*)									
	ģadījumu skaits		platība, (ha)		ģadījumu skaits		platība, (ha)		Aprēķinātā zaudējumu summa (Ls)		ģadījumu skaits		platība, (ha)	
	Valsts mežs	Pārējais mežs	Valsts mežs	Pārējais mežs	Valsts mežs	Pārējais mežs	Valsts mežs	Pārējais mežs	Valsts mežs	Pārējais mežs	Valsts mežs	Pārējais mežs	Valsts mežs	Pārējais mežs
Aizkraukles	0	0	0,0000	0,0000	1	6	4,1000	8,4000	2296,00	4328,00	0	1	0,0000	2,8000
Alūksnes	0	1	0,0000	2,4000	2	2	1,4000	1,8000	4912,00	428,00	1	2	0,8000	5,3000
Balvu	0	2	0,0000	2,8000	1	0	1,5000	0,0000	10080,00	0,00	0	1	0,0000	0,7000
Bauskas	0	0	0,0000	0,0000	0	1	0,0000	0,2400	0,00	115,20	0	0	0,0000	0,0000
Cēsu	0	12	0,0000	19,5900	0	13	0,0000	3,0000	0,00	4280,80	0	12	0,0000	89,6500
Daugavpils	0	0	0,0000	0,0000	1	8	1,2000	1,9648	1920,00	8516,64	0	0	0,0000	0,0000
Dobeles	3	3	1,5000	8,3000	0	0	0,0000	0,0000	0,00	0,00	0	0	0,0000	0,0000
Gulbenes	0	4	0,0000	6,2000	0	0	0,0000	0,0000	0,00	0,00	0	1	0,0000	0,4000
Jelgavas	0	1	0,0000	2,7000	1	12	1,1750	19,8190	12958,08	22187,55	0	2	0,0000	3,1000
Jēkabpils	0	1	0,0000	0,0800	0	3	0,0000	17,3800	0,00	7115,20	0	0	0,0000	0,0000
Krālavas	2	1	2,1000	2,1000	1	1	3,6000	0,1000	1808,00	48,00	0	0	0,0000	0,0000
Kuldīgas	0	1	0,0000	5,5000	1	2	1,8000	1,7000	18928,00	15264,00	0	0	0,0000	0,0000
Liepājas	0	1	0,0000	0,5000	3	3	3,1000	1,7089	0,00	15284,68	0	0	0,0000	0,0000
Limbažu	0	2	0,0000	8,6000	2	5	4,7000	1,3000	4556,00	2853,65	1	0	1,5900	0,0000

Ludzas	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0,00	0,00	0	1	0,0000	0,0600
Madonas	0	2	0,0000	1,1000	0	1	0,0000	0,7000	0,00	280,00	0	0	0,0000	0,0000
Ogres	0	3	0,0000	4,2118	1	4	5,3500	3,7945	42164,00	26743,84	0	3	0,0000	13,4104
Preiļu	0	0	0,0000	0,0000	0	7	0,0000	7,2519	0,00	19967,99	0	0	0,0000	0,0000
Rēzeknes	0	0	0,0000	0,0000	1	22	0,8000	4,7230	15909,17	18900,08	0	1	0,0000	0,9100
Rīgas	1	11	3,3800	12,9269	2	116	1,0120	60,2859	16022,40	288065,91	0	1	0,0000	0,0260
Saldus	0	0	0,0000	0,0000	0	2	0,0000	0,8300	0,00	429,60	0	0	0,0000	0,0000
Talsu	0	4	0,0000	15,8000	2	5	4,2000	0,8973	11240,00	1629,14	0	4	0,0000	0,8414
Tukuma	0	5	0,0000	25,2310	0	5	0,0000	2,6510	0,00	2857,66	0	6	0,0000	1,2711
Valkas	0	2	0,0000	2,6000	3	5	5,5775	0,2137	1208,30	873,22	0	0	0,0000	0,0000
Valmieras	1	7	0,3140	12,3000	0	2	0,0000	1,0000	0,00	1663,80	0	1	0,0000	18,5000
Ventspils	0	8	0,0000	12,4425	0	2	0,0000	3,6000	0,00	13552,00	1	2	1,1767	3,6500
Kopā	7	71	7,2940	145,3822	12	127	39,5145	143,3600	144001,95	155384,96	1	38	3,5667	140,6189

2.3. tabula. Meža zemes transformācija 2004.gadā sadalījumā pēc transformācijas mērķa.

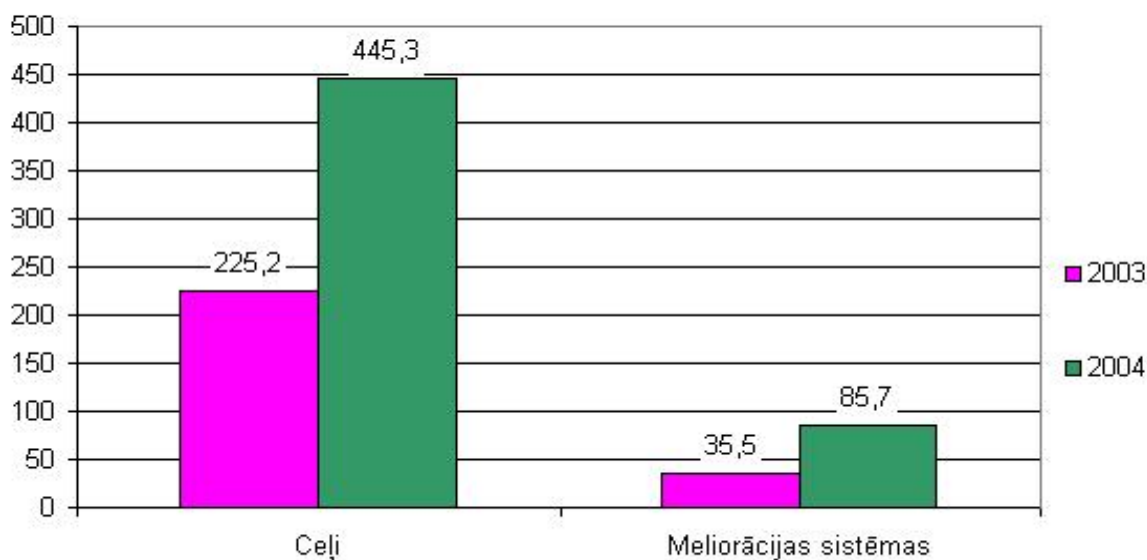
Transformācijas mērķis kopā	Atļauta meža zemes transformācija										Atteikta meža zemes transformācija			
	Atļauts transformēt zaudējumu nomaksas(*)				Atļauts transformēt pēc zaudējumu nomaksas(*)									
	ģadījumu skaits		platība, (ha)		ģadījumu skaits		platība, (ha)		Aprēķinātā zaudējumu summa (Ls)		ģadījumu skaits		platība, (ha)	
	Valsts mežs	Pārējie meži	Valsts mežs	Pārējie meži	Valsts mežs	Pārējie meži	Valsts mežs	Pārējie meži	Valsts mežs	Pārējie meži	Valsts mežs	Pārējie meži	Valsts mežs	Pārējie meži
Lauksaimniecība	0	2	0,0000	5,2000	0	5	0,0000	3,6000	0,00	1000,00	0	3	0,0000	2,5190
Apbūve	0	17	0,0000	17,1750	1	129	3,2000	60,6445	9288,00	283015,91	0	10	0,0000	54,5621
Ceļu būve	3	8	2,3000	8,9237	0	14	0,0000	4,1861	0,00	33547,77	0	4	0,0000	5,0574
Elektrolīniju, sakaru līniju, cauruļvadu būve	2	5	1,1140	2,0225	5	39	2,4645	7,9575	39308,05	35374,26	1	3	1,1767	1,1700
Karjeru ierīkošana	1	5	0,5000	33,2000	14	10	31,6500	27,1800	91533,90	54534,00	1	3	0,8000	2,7500
Ūdenskrātuves būve	0	16	0,0000	42,1000	1	19	1,0000	28,0300	1952,00	9372,80	1	9	1,5900	41,4604
Citu objektu būve	1	18	3,3800	36,7610	1	11	1,2000	11,7619	1920,00	38540,22	0	6	0,0000	33,1000
Meža stādāmā materiāla kokaudzētavas izveide	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0,00	0,00	0	0	0,0000	0,0000
Meža koku sēklu ieguves plantāciju izveide	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0,00	0,00	0	0	0,0000	0,0000
Īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošana	0	0	0,0000	0,0000	0	0	0,0000	0,0000	0,00	0,00	0	0	0,0000	0,0000
Kopā	7	71	7,2940	145,3822	22	227	39,5145	143,3600	144001,95	155384,96	3	38	3,5667	140,6189

Meža ceļu un meliorācijas sistēmu būve un rekonstrukcija

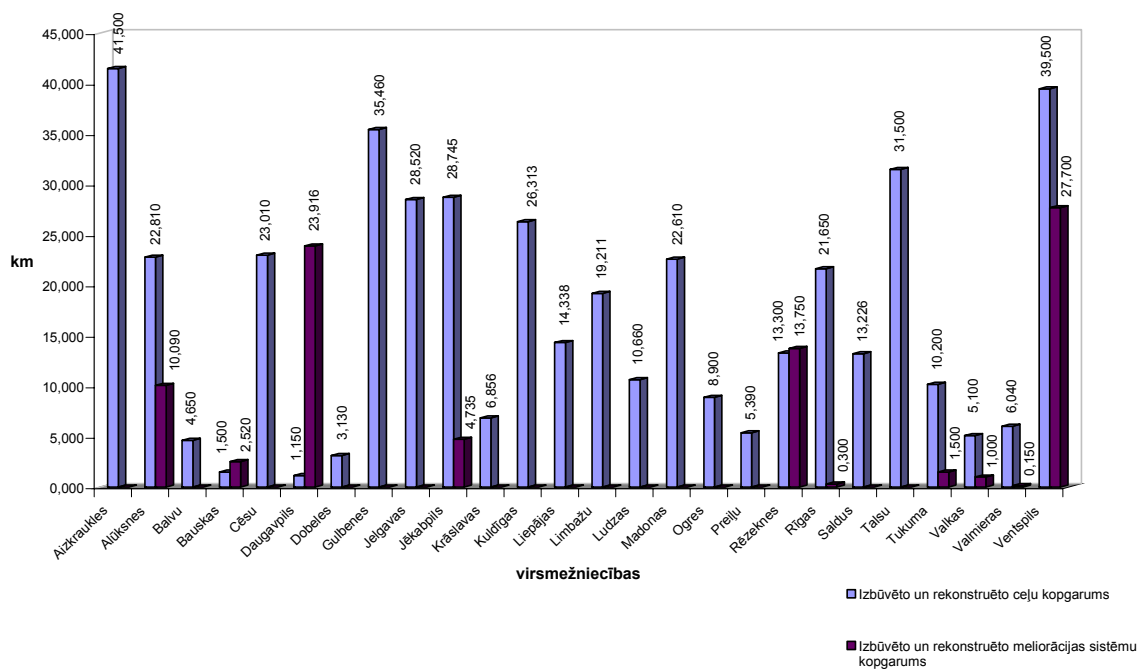
2004. gadā tika izbūvēti un rekonstruēti 445,3 km meža ceļu un 85,7 km meliorācijas sistēmu. 2004. gadā ir izbūvēts un rekonstruēts par 220,1 km vairāk meža ceļu un par 50,2 km vairāk meliorācijas sistēmu nekā 2003. gadā.

Visvairāk meža ceļi 2004. gadā izbūvēti un rekonstruēti Aizkraukles (41,5 km), Ventspils (39,5 km) un Gulbenes (35,5 km) virsmežniecību teritorijās. Savukārt visvairāk meliorācijas sistēmas izbūvētas un rekonstruētas Ventspils (27,7 km), Daugavpils (23,9 km) un Rēzeknes (13,8 km) virsmežniecību teritorijās.

2003. un 2004. gadā izbūvēto un rekonstruēto meža ceļu un meliorācijas sistēmu kopgarums, km

2004.gadā izbūvētie un rekonstruētie meža ceļi un meliorācijas sistēmas, km

2.10. attēls. 2004.gadā izbūvētie un rekonstruētie meža ceļi un meliorācijas sistēmas.

3. Meža veselības stāvokļa uzraudzība

Valsts meža dienests savu darbību meža veselības stāvokļa uzraudzībā veic saskaņā ar izvirzītajiem pamatmērķiem:

- nodrošināt meža apsaimniekošanu tādā veidā, kas nepasliktina mežaudžu veselības stāvokli;
- savlaicīgi konstatēt kaitēkļu un slimību savairošanos, kas var radīt būtiskus mežsaimnieciskus zaudējumus (kaitēkļu un slimību masu savairošanās), tādējādi dodot iespēju ierobežot kaitēkļu un slimību izplatīšanos, izmantojot mežsaimnieciskos, bioloģiskos u.c. pasākumus.

Meža monitorings

Meža monitoringa mērķis ir meža veselības stāvokļa un vides stāvokļa uzraudzība. Meža monitorings Latvijā tiek veikts starptautiskās programmas ICP Forests ietvaros, pamatojoties uz Eiropas Savienības regulu prasībām.

Pirmā līmeņa meža monitoringa ietvaros 2004. gadā tika veikts koku vainagu stāvokļa novērtējums 352 parauglaukumos, kas izvietoti visā Latvijas teritorijā. Pirms lauku darbu uzsākšanas novērojumu veicējiem tika organizēta novērojumu kalibrācija, sezonas laikā veikta lauku darbu kontrole. Pēc novērojumu pabeigšanas veikta novērojumu datu apstrāde un analīze, iesniegti dati ICP Forests koordinācijas centram, kā arī sagatavots nacionālais pārskats par meža monitoringa rezultātiem 2004. gadā.

Saskaņā ar 2004. gada novērojumu rezultātiem par nebojātiem vai viegli bojātiem uzskatāmi 88,1 % skuju koku un 85,7 % lapu koku. Priedes veselības stāvoklis, salīdzinot ar iepriekšējo gadu datiem, turpina pamazām uzlaboties. Priedei skuju zudums jeb defoliācija 2004. gadā sastāda 19,3 %. Egles vidējā defoliācijas vērtība šogad ir 21,3 %, kas ir nedaudz augstāka kā iepriekšējos gados. Savukārt lapu kokiem vidējā defoliācija saglabājusies iepriekšējā gada līmenī un sastāda 19,7 %. Gaisa piesārņojuma ietekme uz meža veselības stāvokli valstī kopumā nav būtiska. Mežaudžu veselību negatīvi ietekmē galvenokārt kaitēkļu bojājumi (īpaši eglēm), slimības, bebru appludinājumi, kā arī citi dabas faktori.

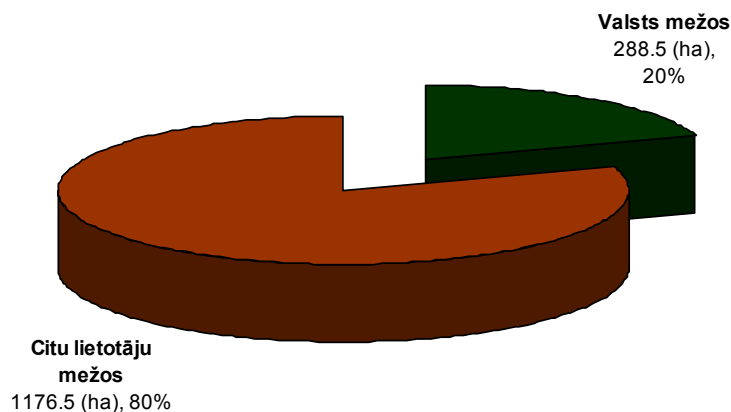
2004. gadā uzsākts arī otrā līmeņa meža monitorings – izveidots viens otrā līmeņa parauglaukums un uzsākti novērojumi 9 apakšprogrammās – koku vainagu stāvokļa novērtējums, koku augšanas gaitas mērījumi, veģetācijas uzskaitē, skuju ķīmiskās analīzes, augsnes un augsnes ūdeņu analīzes, nokrišņu ķīmiskās analīzes, gaisa kvalitātes mērījumi un ozona bojājumu noteikšana.

Valsts meža dienests meža veselības uzraudzības nodrošināšanai veic 2 pamataktivitātes:

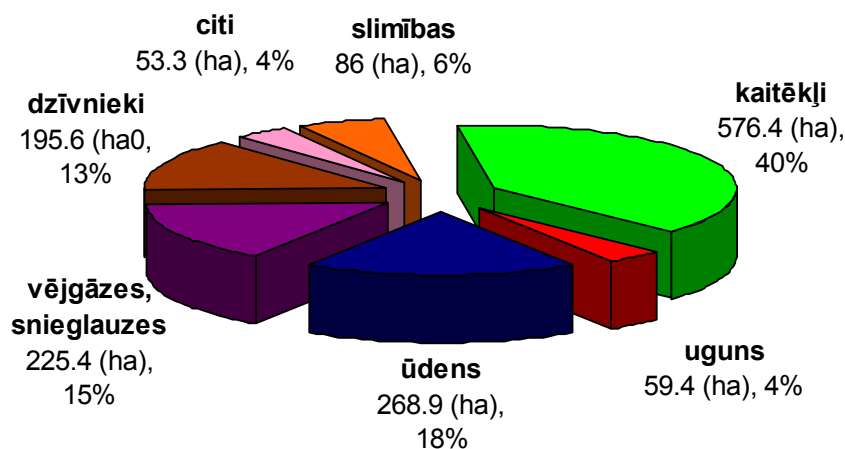
1) Mežaudžu apsekošana;

Mežaudžu apsekošana tiek veikta saskaņā ar instrukciju “Instrukcija meža veselības stāvokļa uzraudzībai Latvijas mežos” (2000.gada 1.decembra rīkojums Nr. 313). Nepietiekoša meža veselības stāvokļa uzraudzība izraisa meža resursu kvalitātes samazināšanos un pat veselu biotopu degradāciju. 2004.gadā Latvijā kaitēkļu, slimību un citu faktoru (biotisku un abiotisku) ietekmē meža bojājumi konstatēti 13614 ha platībā. Mežaudzēm, kuras pilnīgi vai daļēji

zaudējušas savu augtspēju, Valsts meža dienests sanitāros atzinumus audžu nociršanai galvenajā cirtē izsniedzis 1465,0 ha platībā.

3.1. attēls. Platības (ha), kur VMD izsniedzis sanitāros atzinumus audžu nociršanai galvenajā cirtē 2004.gadā valsts un citu lietotāju mežos.

3.2. attēls. 2004.gadā izsniegtie VMD sanitārie atzinumi, sadalījumā pa bojājumu cēloņiem.

2) Meža slimību un kaitēkļu monitorings;

Monitorings nodrošina savlaicīgu kaitēkļu un slimību savairošanās prognozi, kā arī klimata izmaiņas ietekmes uz kaitēkļu izplatību (areāla maiņu) novērtēšanu.

2004.gadā veikts 7 bīstamāko kaitēkļu sugu monitorings, izmantojot atraktantus (katrai sugai specifisks feromons) vai, veicot zemsedes kontroli sekojošām sugām: priežu pūcītei (*Panolis flammea*), priežu sprīžotājam (*Bupalus piniarius*), egļu mūķenei (*Lymantria monacha*), ozolu mūķenei (*Lymantria dispar*) un priežu rūsganajai zāglapsenei (*Neodiprion sertifer*). Papildus

vēriņa pievērsta priežu lūksngražiem (*Blastophagus* sp.) un mizgražiem, kā arī egļu astoņzobu mizgražim (*Ips typographus*).

Priežu sprīžotāja monitoringā, veicot zemsedzes kontroli, kaitēkļa populācija novērtēta, pavasarī uzskaitot ziemojošās kūniņas 5 pastāvīgajos parauglaukumos vēsturiski zināmos masu savairošanās reģionos Kurzemē. Parauglaukumos veikta kūniņu uzskaitē, iegūstot vidējo kūniņu skaitu uz 1m², salīdzināts populācijas pieaugums ar iepriekšējo gadu (x un %), noteikts vidējais kūniņas svars (g) un noteikts parazitēšanas procents.

2004.gadā kūniņu daudzums zemsedzē, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir palielinājies – t.i. 0,14 kūniņas uz 1m² (iepriekšējā gadā 0,08 kūniņas uz 1m²). Par kritisku uzskatāms blīvums, kad uz 1m² atrodas 6 veselās (neparazitētas) mātīšu kūniņas. Mātīšu kūniņu svaram, kas raksturo potenciālo mātīšu auglību, pēdējos gados ir tendence palielināties. 2005.gadā nav sagaidāms populācijas straujš pieaugums, kaut arī dabīgo ienaidnieku (parazītu) ietekme ir samazinājusies. Par to liecina dati, ka 30,8% kūniņas bija parazitētas (trihogrammas, brakonīdi, jātnieciņi, kāpurmušas u.c.).

Priežu sprīžotāja izplatība tika novērtēta arī katrā virsmežniecībā, t.i. – 26 parauglaukumos, kur katrā parauglaukumā uzskaitīti 20 gab. 1m² lieli parauglaukumi. Pēc virsmežniecībās iegūtajiem datiem 2004.gadā Latvijā vidējais priežu sprīžotāja kūniņu skaits ir 0,19 uz 1m². Visaugstākais šā kaitēkļa blīvuma skaits tika konstatēts Ventspils un Talsu virsmežniecību teritorijā, kas ir vēsturiski priežu sprīžotāja masu savairošanās rajoni.

2004.gadā egļu mūķenes skaits kontrolēts, izmantojot sugai specifiskus feromonu (atraktantu) slazdus. Kaitēkļa populācija novērota 26 parauglaukumos (katrā virsmežniecībā). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, konstatēts egļu mūķenes blīvuma ļoti neliels pieaugums. Joprojām šā kaitēkļa paaugstināts blīvums saglabājas Ludzas virsmežniecības teritorijā, kā arī Rēzeknes virsmežniecības teritorijā, taču kaitēkļa darbības rezultātā mežaudžu defoliācija (priekšlaicīgs skuju zudums) netika novērots. Šī kaitēkļa precīzāka prognoze 2005.gadam iespējama pavasarī, kad laika apstākļi var būtiski ietekmēt kaitēkļu attīstību. Vēsa un lietaina laika iestāšanās aprīļa otrajā pusē var veicināt jauno kāpuru masveida bojāeju. Citviet Latvijas mežos egļu mūķenes masveida savairošanās draudi nepastāv. 2004.gadā vidēji vienā slazdā noķerto tauriņu skaits bija 40,2 (iepriekšējā gadā vidēji vienā slazdā tika noķerti 37,3 tauriņi).

2004.gadā ozolu mūķenes skaits kontrolēts, izmantojot sugai specifiskus feromonu (atraktantu) slazdus. Populācija novērota 16 parauglaukumos (vienmērīgi izklaidus pa visu Latviju). Ozolu mūķenes sugas klātbūtne konstatēta 6 parauglaukumos. Ja ozolu mūķenes izplatību salīdzina ar 2003.gadu, tad 2004.gadā faktiskais izplatības areāls ir samazinājies Vidzemes reģionā, kā arī Kurzemes reģionā (Talsu VM un Kuldīgas virsmežniecības). Jāpiemin, ka šī kaitēkļa klātbūtne konstatēta tikai ar atsevišķiem tauriņiem, kas norāda, ka blīvums joprojām ir ļoti zems. Līdz ar to nav nekāda iemesla bažām par audžu defoliāciju un šā kaitēkļa draudiem 2005.gadā. Kaut gan šī suga Latvijā mežaudzēm līdz šim nav kaitējusi, šī kaitēkļa uzraudzība ir jāturpina, jo kaimiņos Lietuvā (Kuršu kāpā u.c.) masveida savairošanās konstatētas regulāri.

2004.gadā VMD turpināja priežu pūcītes uzraudzību. Līdzīgi kā egļu un ozolu mūķenes uzraudzībā, tika izmantoti sugai specifiski feromonu (atraktantu) slazdi. Populācija novērota 26 parauglaukumos, t.i.- katrā virsmežniecībā. Pēc veiktā monitoringa var secināt, ka, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 2004.gadā konstatēts ievērojams šā kaitēkļa blīvuma samazinājums. Paaugstināts kaitēkļa blīvums konstatēts tikai Gulbenes virsmežniecības teritorijā. Taču arī šis kaitēkļa blīvums nav tik nozīmīgs, lai tuvākajos gados izveidotos masu savairošanās. Latvijā vidēji vienā slazdā konstatēti 1,2 tauriņi, kas ir zems kaitēkļa blīvuma rādītājs.

2004. gada jūnija beigās VMD konstatēja priežu rūsganās zāglapsenes masu savairošanos Saules mežniecības teritorijā (Valkas virsmežniecība) un Tērandes mežniecības teritorijā (Ventspils

virsmežniecība). Lai gan tipiski priežu rūsganā zāglapsene ir jaunaudžu kaitēklis, masu savairošanās laikā tika atskujotas vidēji pieaugušas audzes un pat briestaudzes. 2004.gadā savairošanās aptvērusi vairākus simtus hektārus – t.i.-Tērandes mežniecībā ap 500 ha, Saules mežniecībā ap 300 ha.

Vidējā apsekoto audžu defoliācija Valkas mežniecības teritorijā fiksēta augstāka nekā Ventspils virsmežniecības teritorijā (1.tabula). Tomēr jāmin, ka Ventspils virsmežniecībā lielāka uzmanība tika veltīta savairošanās reģionam pieguļošajām platībām, kurās nebija redzamas priežu rūsganās zāglapsenes radītas defoliācijas pazīmes.

Atrasto kokonu daudzums zemsegā ievērojami lielāks bija Ventspils virsmežniecības teritorijā, atsevišķās audzēs pārsniedzot vidēji 50 kūniņas uz 1 m². Tas ir uzskatāms par ļoti augstu populācijas blīvumu un sekojoši 2005.gadā var prognozēt masu savairošanās turpināšanos gadījumā, ja netiks novērots kodolpoliedrozes vīrusa infekcijas uzliesmojums. Interessants ir fakts, ka Ventspils teritorijā kokonu izvietojums zemsegā bija nedaudz atšķirīgs no Valkas – samērā liels skaits kokonu atradās izklaidus audzē (vidēji 9,3 kokoni uz 1 m²), kamēr Valkas VVM kokoni bija koncentrējušies tikai pie koku sakņu kakla un audzē uz vienu m² bija atrodami vidēji tikai 0,7 kokoni. Tas izskaidrojams ar ievērojami lielāku vēja ietekmi piejūrā. No koka „nopūstie” pieaugušie kāpuri iekūņojas netālu no vietas, kur nokrituši.

3.1. tabula. Mežaudžu apsekošanas rezultāti Valkas un Ventspils virsmežniecību teritorijās

<i>Parametri</i>	<i>Defoliācija</i>		<i>Kokoni uz 1 m²</i>	
	<i>Valka</i>	<i>Ventspils</i>	<i>Valka</i>	<i>Ventspils</i>
<i>Vidēji</i>	26.13	18.81	7.46659	17.21822
<i>Min</i>	15	3	0.14456	0
<i>Max</i>	41	47.5	29.08234	52.4436

Monitoringa ietvaros papildus uzmanība pievērsta mizgraužiem, kas ir ļoti bīstama kaitēkļu grupa. 2004.gadā Latvijā bija vērojams egļu astoņzobu mizgrauža populācijas pieaugums. Nākamajā gadā jāpievērš uzmanību egļu audzēm, jo iespējama lokāla egļu astoņzobu mizgrauža savairošanās. Maija vidū – beigās pastiprināta uzmanība jāpievērš svaigi invadēto koku konstatēšanai. Par svaigi invadētiem kokiem liecina brūnu mizas miltu klātbūtne pie sakņu kakla. Par kritisku uzskatāma svaigi invadētu koku grupu veidošanās (4-5 koki grupā), kur grupu skaits uz 1 hektāru pārsniedz 6-7 grupas.

Šajā gadā uzmanība pievērsta priežu kalšanai, ko izraisa galotņu sešzobu mizgrauzis. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, šī kaitēkļa nodarītais postījums ir ievērojami samazinājies. Iemesls šī kaitēkļa savairošanās bija iepriekšējo gadu sausās un karstās vasaras. Tā rezultātā samazinājās koku pretošanās spējas un varēja novērot intensīvu priežu kalšanu Vidzemes ziemeļu daļā.

4. Dabas aizsardzība

Dabas aizsardzības mērķis ir bioloģiskās daudzveidības līmeņa saglabāšana, dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšana, ilgtspējīgas attīstības pamatu radīšana.

Lai izpildītu meža un vides likumdošanas normatīvajos aktos ietvertos mērķus, VMD uzdevumi dabas aizsardzībā ir:

- dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas veicināšana, nodrošinot dabas aizsardzības intereses;
- Latvijas starptautisko saistību izpildes nodrošināšana;
- sadarbība ar citām valstiskajām un nevalstiskajām organizācijām;
- dalība normatīvo aktu izstrādē un pilnveidošanā.

No iepriekšminētā izriet aktivitātes uzdevumu veikšanai, kuras VMD tiek iedalītas sešās grupās: mikroliegumu izveidošana un aizsardzība, īpaši aizsargājamo meža iecirkņu izvērtēšana, vispārējie dabas aizsardzības jautājumi, dabisko meža biotopu inventarizācija, meža monitoringa programmas īstenošana, sabiedrības informēšana un sadarbība.

Mikroliegumu izveidošana un aizsardzība

Balstoties uz Sugu un biotopu aizsardzības likumu un "Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem", VMD meža zemēs izdala mikroliegumus. Vienlaikus ar mikroliegumiem īpaši aizsargājamām putnu sugām tiek veidotas arī buferzonas. Ar izveidotajiem mikroliegumiem saistītie dokumenti saskaņā ar iepriekšminētajiem normatīvajiem aktiem tiek nodoti citām ar vides aizsardzību saistītām organizācijām.

Pagājušā gada laikā tika izveidoti 410 jauni mikroliegumi 8357 ha platībā, no kuriem 8232 ha valsts mežos un 125 ha pārējos mežos. Līdz 2005. gada sākumam kopumā valstī ir izveidoti 937 mikroliegumi 23267 ha platībā, no kuriem 22762 ha valsts mežos, bet 505 ha pārējos mežos. Buferzonas izveidotas 414 mikroliegumiem 29009 ha platībā. Vislielākās mikroliegumu un buferzonu platības izveidotas medņu riestu vietās.

Īpaši aizsargājamo meža iecirkņu izvērtēšana

Īpaši aizsargājami meža iecirkņi (ĪAI) tika veidoti 90-tajos gados īpaši aizsargājamo sugu, bioloģiski nozīmīgu biotopu un kultūrvēsturisku vietu aizsardzībai. Stājoties spēkā MK 08.05.2001. noteikumiem Nr. 189 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā", tika apstiprināti Meža valsts reģistrā reģistrētie ĪAI un noteikta to izvērtēšanas kārtība.

VMD darbinieki aktīvi piedalās gan valsts, gan privātajos mežos esošo ĪAI izvērtēšanā. 2004. gada laikā aktīvi veikta ĪAI izvērtēšana, kā rezultātā gada laikā ĪAI statuss tika atcelts 10482 ha platībā, no kuriem apmēram 1/3 daļa ir atcelta privātajos mežos. Daļai no šīm platībām ir noteikts mikrolieguma statuss.

Vispārējie dabas aizsardzības jautājumi

Dabas aizsardzības prasību skaidrošanai mežu apsaimniekotājiem, kā arī saimnieciskās darbības uzraudzībai atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam ir svarīga loma VMD funkciju izpildē un šim darbam veltītais laiks arvien pieaug.

2004. gada otrajā pusē Valsts meža dienesta darbinieki pēc vienotas metodikas pārbaudīja ap 400 izcirtumu privātajos mežos, apsekojot kailcirtes, kas veiktas 2003./2004. gadā, lai iegūtu informāciju par dabas aizsardzības prasību ievērošanu kopumā. Apkopojot iegūtos datus, redzams, ka kopumā valstī privātajos mežos 70% veiktajās kailcirtēs ir ievērotas normatīvajos dokumentos noteiktās dabas aizsardzības prasības. Nosacījums, ka kailcirtē uz vienu izcirtuma hektāru jā saglabā ne mazāk kā pieci koki, ir ievērots 91% gadījumu un 79% izcirtumu šie atstātie koki ir atbilstošas dimensijas (audzes lielākie koki). Normatīvajos dokumentos vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā ir iekļautas tikai kopš 2001. gada maija, tāpēc būtiski bija veikt šādu apkopojumu par prasību ievērošanu. Pārbaudē iegūtie rezultāti ļauj apzināt reālo situāciju dabas aizsardzības prasību ievērošanā privātajos mežos veiktajās kailcirtēs un rada iespēju Valsts meža dienesta darbiniekiem apzināt jomas, kur nepieciešams lielāks izskaidrojošais darbs un/vai kontrole, lai sasniegtu labākus rezultātus attieksmē pret vidi.

Dabiskie meža biotopi

MK apstiprinātajā Bioloģiskās daudzveidības nacionālajā programmā teikts, ka Latvijā saglabājušās nelielas dabisko mežu platības, tās turpina samazināties un to saglabāšana ir viena no nozīmīgākajām prioritātēm dabas aizsardzībā. Viens no Meža politikas mērķiem vides aizsardzības jomā ir nodrošināt meža biotopu un tiem raksturīgo sugu daudzveidības saglabāšanu, ko Valsts meža dienests realizē, veicot dabisko meža biotopu inventarizāciju. Līdz 2002. gada nogalei valsts mežos tika pabeigta dabisko meža biotopu (DMB) pamatinventarizācija, taču kā uzrāda veikto auditu rezultāti valsts mežos ir atrasti aptuveni 60 % no visiem DMB. VMD darbinieki 2004. gadā turpināja apzināt līdz šim neatrastos DMB, kā arī projekta "Dabisko meža biotopu apsaimniekošana Latvijā" ietvaros veica DMB koncentrācijas vietu apzināšanu un izvērtēšanu. Lai DMB koncentrācijas vietu inventarizācija tiktu veikta kvalitatīvi un pēc vienādiem kritērijiem visā valstī, 2004. gada maijā tika organizētas speciālistu apmācības. Uz 2005. gada sākumu valstī dabiskie meža biotopi aizņem 44990 ha, bet potenciālie dabiskie meža biotopi 13990 ha, savukārt valstī kopumā noteiktas 125 dabisko meža biotopu koncentrācijas vietas ar kopējo platību 6500 ha. Dati par noteiktajām koncentrācijas vietām ir ievadīti datu bāzē un pieejami gan Valsts meža dienestā, gan AS „Latvijas valsts meži”. VMD speciālisti arī sadarbībā ar AS „Latvijas valsts meži” darbiniekiem veica 45 DMB apsaimniekošanas demonstrācijas objektu izveidi, kuros veica nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu plānošanu.

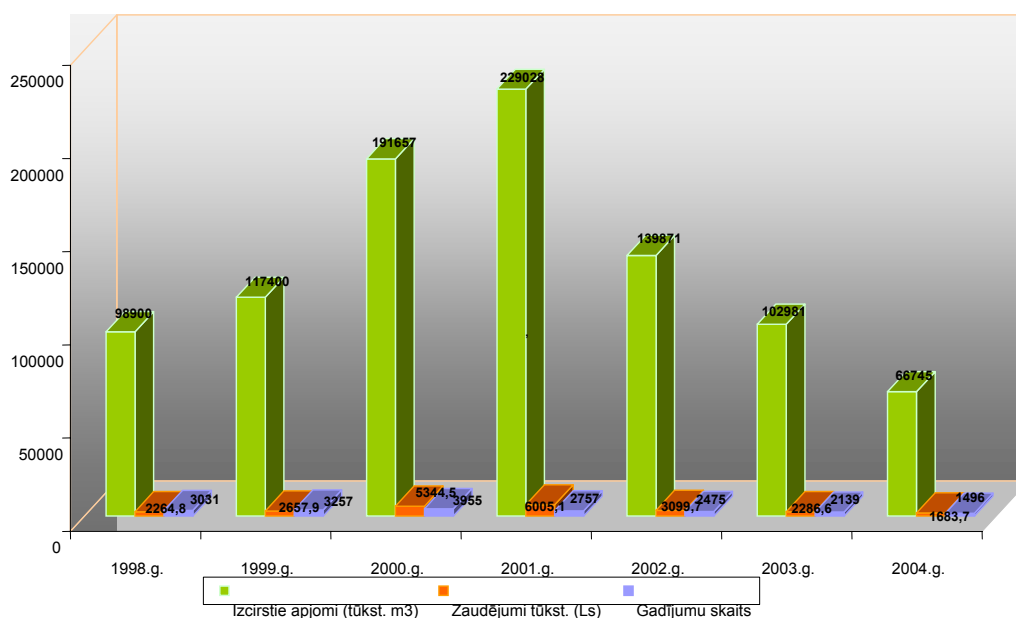
5. Uzraudzība pār meža izmantošanu un apsaimniekošanu reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanu.

Darbības mežā, kas ir pretrunā ar meža izmantošanu un apsaimniekošanu regulējošo normatīvo aktu prasībām, tiek kvalificētas kā mežpārkāpums.

Koku ciršana vai koku bojāšana, pārkāpjot Meža likumā noteikto kārtību, tiek uzskatīta par patvaļīgu koku ciršanu vai bojāšanu.

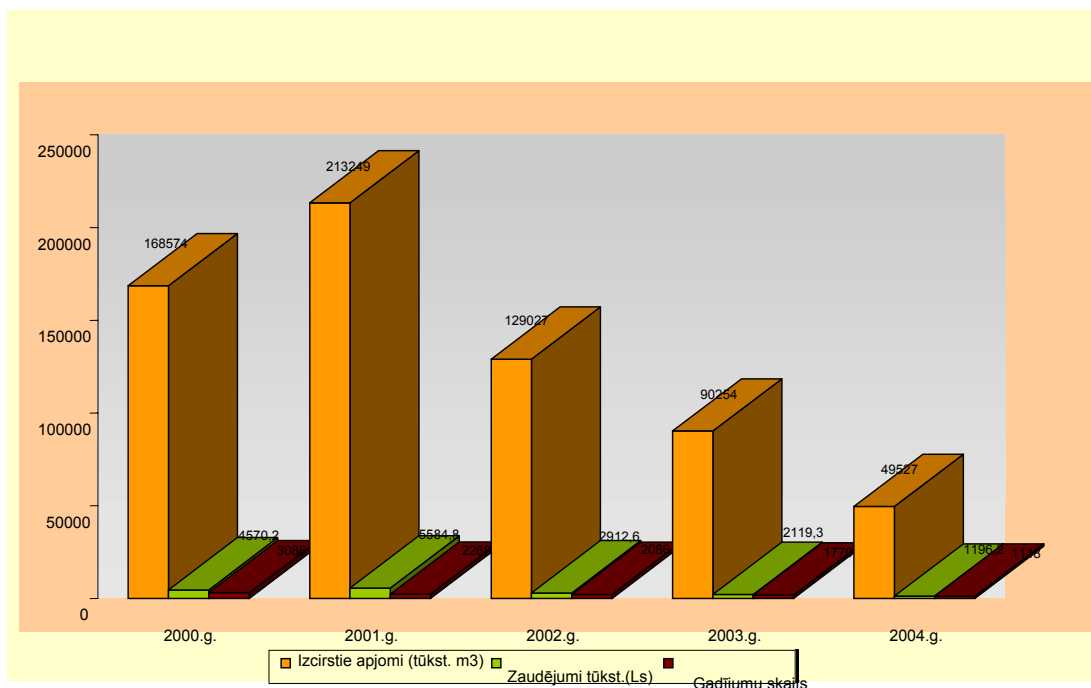
Katra konstatētā mežpārkāpuma gadījumā VMD darbinieki sastāda protokolu par meža izmantošanu un apsaimniekošanu reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpšanu un nosaka radīto zaudējumu lielumu.

Lielāko daļu no visiem pārkāpumiem sastāda patvaļīga koku ciršana 2004.gadā no 2823 pārkāpumiem 1496 bijuši patvaļīga koku ciršana, kuru rezultātā saskaņā ar normatīvos aktos noteikto zaudējumu aprēķināšanas kārtību, nodarīti zaudējumi par 1 683 758 Ls.

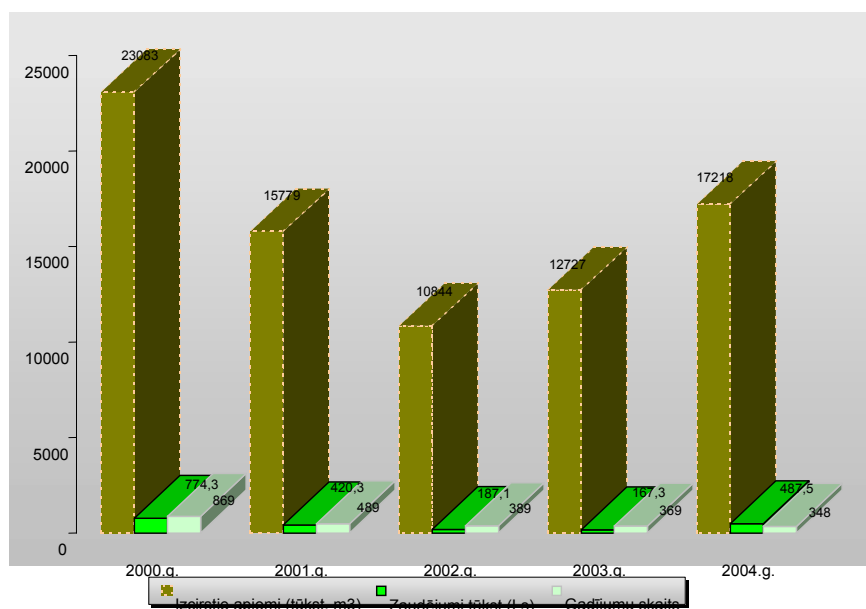
5.1. attēls. Patvaļīga augošu koku ciršana valstī kopumā 1998. - 2004.g.

2004.gadā patvaļīga koku ciršana visbiežāk notikusi citos mežos – gadījumu skaits sastāda 1148, kur patvaļīgi nocirsti 49527m³ koksnes, kuru ciršana radījusi 1 1962 31 Ls lielus zaudējumus.

5.2. attēls. Patvaļīga augošu koku ciršana citos mežos 2000. - 2004.g.

Neskatoties uz salīdzinoši mazāku patvaļīgu koku ciršanas gadījumu skaita (348 gadījumi) valsts mežos, patvaļīgi nocirsta 17218m³ koksnes, kuru ciršana radījusi 487 527 Ls lielus zaudējumus. Pēdējos trīs gados nav vērojamas krāsas svārstības valsts mežos izdarīto patvaļīgu augošu koku ciršanas gadījumu skaitā.

5.3. attēls. Patvaļīga augošu koku ciršana valsts mežos 2000.-2004.gads.

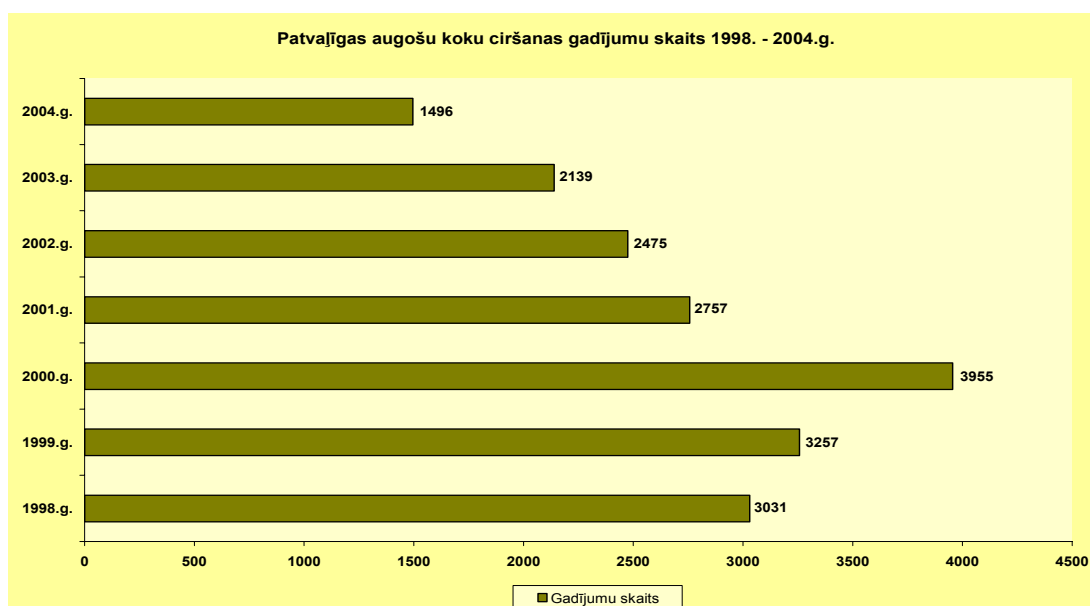
VMD apkopotā informācija par iepriekšējiem gadiem liecina, ka augošu koku nelikumīgas ciršanas apjoma un gadījumu skaitam pēdējos trijos gados ir tendence samazināties. Salīdzinot ar 2001. gadu, 2004.gadā tas bija vairāk nekā trīs reizes mazāks – 2001. gadā bija 2268 patvaļīgas koku ciršanas gadījumi citos mežos, kur nelikumīgi tika izcirsti vairāk nekā 213 tūkst. kubikmetru koksnes

Arī valsts mežos 2004.gadā patvaļīgas koku ciršanas gadījumu skaits, salīdzinot ar 2001.gadu ir samazinājies – ja 2001.gadā tie bija 489 gadījumi, tad 2004.gadā – 348 gadījumi.

Citos mežos vērojams lielāks augošu koku patvaļīgas cirtes gadījumu īpatsvars, salīdzinot ar valsts mežos veiktām patvaļīgām cirtēm.

	2000.g.		2001.g.		2002.g.		2003.g.		2004.g.	
	Valsts meži	Citi meži	Valsts meži	Citi meži	Valsts meži	Citi meži	Valsts meži	Citi meži	Valsts meži	Citi meži
Izcirstie apjomi (tūkst. m³)	23083	168574	15779	213249	10844	129027	12727	90254	17218	49527
Zaudējumi (tūkst. Ls)	774,3	4570,2	420,3	5584,8	187,1	2912,6	167,3	2119,3	487,5	1196,2
Gadījumu skaits	869	3086	489	2268	389	2086	369	1770	348	1148

Bez tam 2004.gadā patvaļīgas koku ciršanas gadījumu skaits valsts un citos mežos kopumā bija mazāks arī salīdzinot ar 1998.gadu, attiecīgi 1496 un 3031 gadījumi. Uz pēdējo 7 gadu kopplāna 2004.gads izceļas ar vismazāko patvaļīgas augošu koku ciršanas gadījumu skaitu.

5.4. attēls. Patvaļīgas augošu koku ciršanas gadījumu skaits 1998.-2004.

Augošu koku patvaļīgas ciršanas rezultātā meža videi 2004.gadā nodarīti zaudējumi 1 683 758 latu apmērā, tajā skaitā – valsts mežos 487 527 Ls un citos mežos 1 196 231 Ls.

6. VMD Informācijas centra darbības pārskats

Meža valsts reģistra tekstuālās daļas uzturēšana

Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sagatavoti un nodoti dati Valsts zemes dienestam 2005.gada nekustamā īpašuma nodokļa prognozes un 2005.gada nodokļa sagatavošanai;

Jau ceturto gadu pēc kārtas nozare saņem informatīvo materiālu kompaktdiska formātā – šoreiz “Meža statistika 2004”;

Noslēgts līgums ar Tieslietu ministrijas Zemesgrāmatu departamentu par piekļuvi Valsts vienotai datorizētai zemesgrāmatai. Ieviesta zemesgrāmatu datu skatīšanās.

Noslēgta vienošanās ar VAS “Latvijas valsts meži” un Meža valsts reģistrā iestrādāta papildus funkcionalitāte izmaiņu taksācijas reģistrēšanai.

Pēc Valsts zemes dienesta Nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistra sistēmas arhitektūras izmaiņām, atjaunināts Meža valsts reģistra un kadastra reģistra datu bāzu tiešslēgums.

Izstrādāta un ieviesta mednieku, mednieku apliecību un nelimitēto dzīvnieku sezonas apliecību uzskaites sistēma. Konvertēti dati no esošajām FoxPro datu bāzēm.

Organizēts seminārs Baltijas un Ziemeļvalstu statistikas grupai par Meža valsts reģistru.

Meža valsts reģistra kartogrāfiskās daļas uzturēšana:

Koordinēta meža digitālās kartes materiālu veidošana par privātajiem mežiem, 2004.gadā radot digitālos datus par platību 124 689 ha;

Organizētas 2 kopējās un 3 reģionālās virsmežniecību inženieru – kartogrāfu apmācības meža digitālo karšu programmatūras pielietošanā, 4 – 7 ikmēneša izbraukuma konsultācijas virsmežniecībās uz vietām;

Veikta kartogrāfiskās informācijas apkopošana, novietošana un uzturēšana uz VMD FTP datu apmaiņas servera inženieru – kartogrāfu lietošanai sekojošiem materiāliem:

- ģeoreferencētām topogrāfiskajām kartēm M 1:10000;
- ģeoreferencētām topogrāfiskajām kartēm M 1:50000;
- ortofoto kartēm;
- digitālajām kadastra kartēm;
- meža digitālajām kartēm M 1:10000;

Veikta virsmežniecību, uguns torņu un citu shēmu, daļplānu un mežaudžu lielformāta izdrukas uz plotera:

- 12 virsmežniecību ugunsapsardzības shēmu sagatavošana. Piecu (Bauskas, Dobeles, Valmieras, Preiļu, Daugavpils) virsmežniecību šo shēmu pavairošana nepieciešamajā skaitā.
- Ogres virsmežniecības četru mežniecību mežaudžu plānu, Aizkraukles – vienas mežniecības, Rīgas – vienas mežniecības, Daugavpils – vienas mežniecības, Bauskas – vienas mežniecības, Talsu – divu mežniecību mežaudžu plānu A0 formāta izdruku sagatavošana.

-
- Medību teritoriju īpašumu pārskata shēmu izdrukāšana – Bauskas un Dobeles virsmežniecību teritorijām.

Dalība Informācijas sabiedrības biroja projektā Valsts ĢIS.

Uzsākta projekta saskaņošana ar METRIA (Zviedrija) par satelītattēlu informācijas analīzes pielietojumu kailciršu noteikšanā.

Tīkls un datortehnika:

Sakarā ar Bauskas virsmežniecības pārcelšanos, ierīkots lokālais datortīkls Bauskas virsmežniecībā un Codes un Mūsas mežniecībās, kas atrodas vienā ēkā.

Uzturēta VMD mājas lapa www.vmd.gov.lv. Gada vidū veikta pāreja uz VITA izstrādāto valsts institūcijas mājas lapas modeli, koordināta un veikta modeļa pielāgošana VMD vajadzībām, kā arī informācijas konvertēšana un uzturēšana jaunajā mājas lapā.

Organizēti un veikti valsts iepirkumi, kā rezultātā iepirkta sekojoša biroja tehnika: datorkomplekti – 54, kopējamā tehnika – 22, printeri – 22 gabali.

Informācijas pieprasījumu apstrāde:

Sagatavotas 49 tematiskās kartes atbilstoši VMD profesionālo daļu pieprasījumiem;

Sagatavota tekstuālās datu bāzes informācija vai meža digitālās kartes informācija:

- Latvijas dabas pārvaldei (MDK Natura-2000 teritorijām, dabas parkam “Daugavas ieleja”);
- Latvijas dabas fondam (dati EMERALD projektam);
- LU ģeogrāfijas fakultātei (dati Engures dabas parkam);
- BO Latvijas valsts mežzinātnes institūtam “Silava” (MDK dati meža resursu monitoringam);
- SIA “Storaenso” (Jēkabpils, Madonas un Cēsu rajonu meža digitālās kartes dati attālās izpētes projektam);
- VAS “Latvijas valsts meži” (aktualizētie tekstuālie dati par valdījumā esošajām platībām)
- Valsts zemes dienestam (dati 1:50000 topokartei).
- LU bioloģijas fakultātei (dati piejūras biotopu projektam).

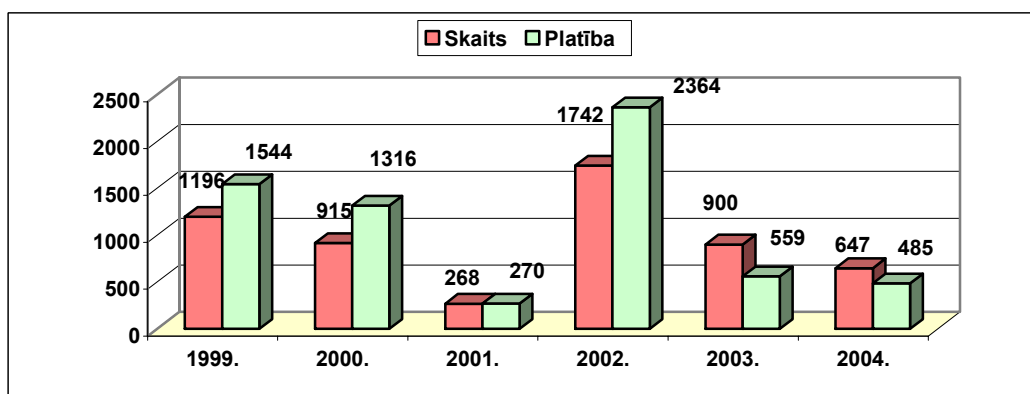
7. Meža apsardzība pret uguni

2004. gada ugunsnedrošajā laikposmā valstī kopā atklāti un nodzēsti 647 meža ugunsgrēki. Šajos ugunsgrēkos skartā platība kopā sasniedza 485,5 hektārus, tai skaitā 428,3 ha meža zemju platības. 202 meža ugunsgrēki vai 31% no visiem meža ugunsgrēkiem izcēlušies valsts mežos. Uguns skartā platība valsts mežos bija 215,5 hektāri, bet pārējos mežos 270,0 hektāri.

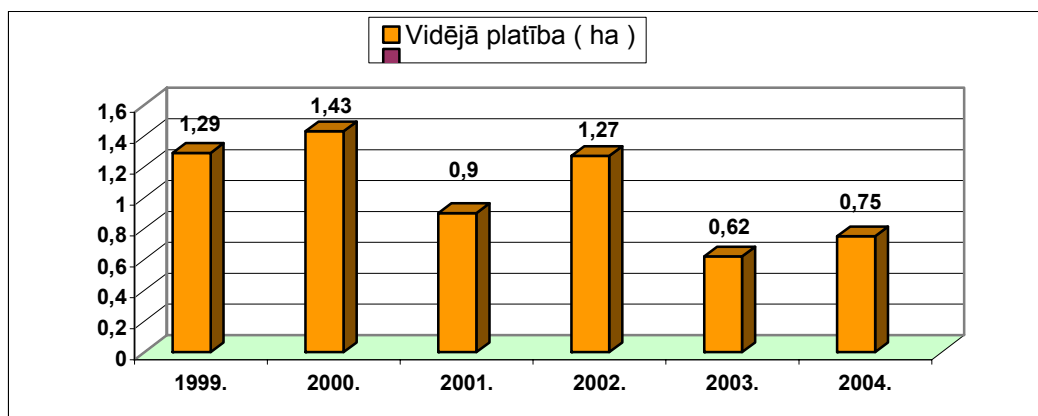
Vidējā vienā ugunsgrēkā cietusī platība 2004. gadā bija 0,75 hektāri, kas ir viena no mazākajām pēdējo gadu laikā.

2004. gadā ugunsgrēki mežam nodarīja zaudējumus 197122 latu apmērā, tai skaitā valsts sektorā par 171069 latiem, bet privātajā sektorā par 26053 latiem.

Valsts meža dienests atjaunoja radiostaciju tīklu ar 11 mobilajām un 14 portatīvajām radiostacijām Motorola. Tika iegādāti 15 benzīna motorsūkņi un 14 benzīna motorzāģi.

7.1. attēls. Ugunsgrēku skaits un uguns skartā platība pa gadiem.

7.2. attēls. Vidēji ugunsgrēkā skartā platība (ha) pa gadiem.

8. Medību normatīvo aktu ievērošanas un medību resursu stāvokļa kontrole

Latvijas Republikas Bioloģiskās daudzveidības Nacionālajā programmā, ko LR Ministru kabinets akceptējis 2000.gada 16.maijā, ir uzsvērti šādi medību saimniecības organizēšanas principi:

- Veicināt ilgtspējīgas medību saimniecības attīstību;
- Novērst neatbilstošas un nelikumīgas medības.

Lai realizētu šos principus nepieciešams nodrošināt ekoloģiski pamatotu īpatņu skaitu medījamo dzīvnieku populācijās, optimizēt medību iecirkņu lielumu, samērojot to platību ar lielo medījamo dzīvnieku populācijām nepieciešamo teritoriju, kā arī izstrādāt un ieviest vienotu medījamo dzīvnieku populāciju monitoringu.

Būtisku kaitējumu medību resursiem nodara neatbilstošas medības, ar tām saprotot neselektīvas medību metodes un paņēmienus, kā arī metodes, kas aizliegtas starptautiskajos dokumentos. Tā, nepiemērotos un nespecializētos slazdos nereti nokļūst to sugu īpatņi, kuru medības nav paredzētas vai ir pat aizliegtas.

Visu minēto prasību nodrošināšanā un pasākumu veikšanā būtiska nozīme ir mednieku informētībai un zināšanu līmenim bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jautājumos.

Medību normatīvo aktu ievērošanas kontrole

Medību normatīvo aktu ievērošanas kontroles galvenais mērķis ir novērst neatbilstošas un nelikumīgas medības. Tikai likumam atbilstošas medības var nodrošināt ilgtspējīgu medību saimniecības attīstību. Ja pilnībā netiek izskaustas nelikumīgās medības, tās ne tikai var būtiski samazināt īpatņu skaitu kādā populācijā, bet arī neļauj savākt pilnīgu informāciju par nomedīto dzīvnieku skaitu, tādējādi ietekmējot medību resursu novērtējumu un to izmantošanas iespēju prognozes. Latvijai saistošās starptautiskās normas uzliek par pienākumu kontrolēt medību normatīvo aktu izpildi, lai varētu turpināt atsevišķu sugu izmantošanu.

8.1.tabula. Pārskats par medību pārkāpumiem 2004.gadā

	Skaitis
Pārkāpumi	209
Noskaidroti vainīgie	160
Nenoskaidroti pārkāpumi	58
Nelikumīgi nomedīti aļņi	9
stirnas	43
meža cūkas	20
staltbrieži	18
bebri	5
Zaudējumi, Ls	43389
Administratīvie sodi, Ls	6625

Medijamo dzīvnieku uzskaitē

Medijamo dzīvnieku uzskaitē ir to pārvaldīšanas procesa sastāvdaļa, kas Latvijas Republikā ir valsts uzdevums. To nosaka

- Medību likuma (2003.g. 23.jūlijs) 20.panta 2) punkts,
- Balstoties uz Medību likuma 20. panta 3) punktu, Valsts meža dienests ik gadus veic medijamo dzīvnieku uzskaitē un aprēķina limitēto medijamo dzīvnieku lielāko pieļaujamo nomedīšanas apjomu saskaņā ar zemkopības ministra apstiprinātu metodiku.

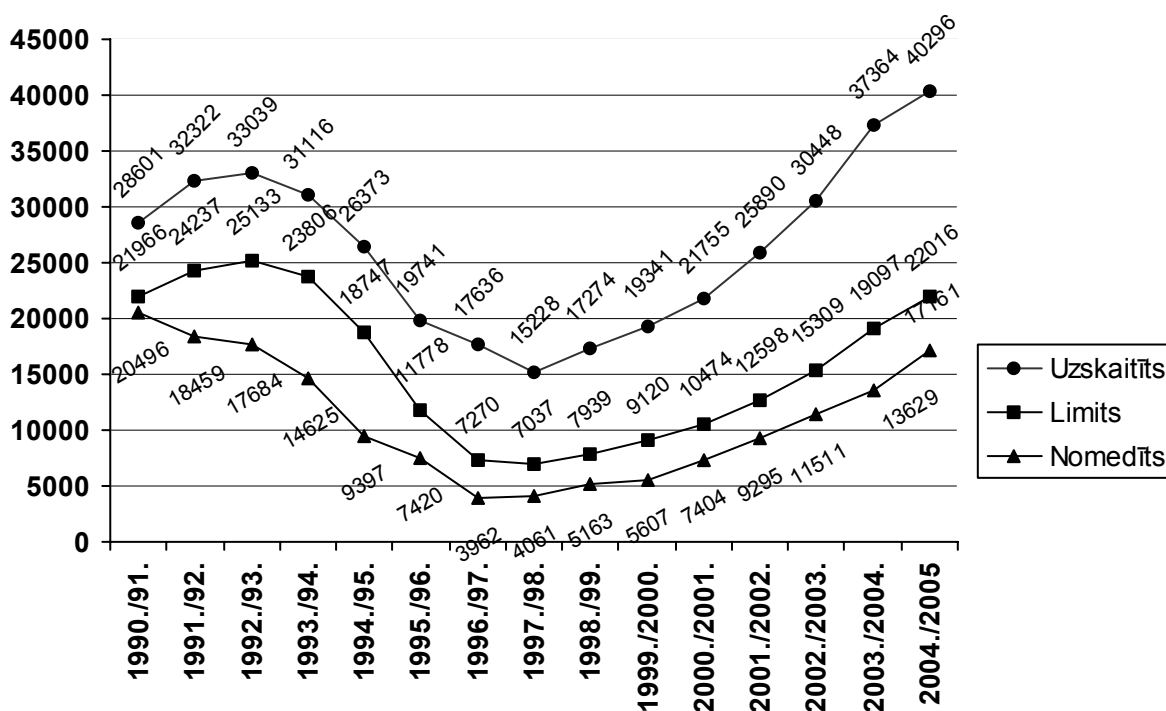
VMD struktūrvienības dzīvnieku uzskaitē uz brīvprātības principiem iesaista arī medību tiesību lietotājus.

Tā kā meteoroloģiskie apstākļi Latvijas teritorijā ir atšķirīgi un VMD tehniskās iespējas ir ierobežotas, uzskaitē nenotiek kā vienlaicīga akcija, bet gan kā dzīvnieku skaita ikgadējs vērtējums pēc stāvokļa uz 1.aprīli (medījamiem putniem pēc stāvokļa uz 15.maiju). Uzskaitētas tiek visas medijamo zīdītāju sugas un dažī šobrīd aizsargājami, bet vēsturiski tradicionāli medijami zīdītāji, kā ūdri un brūnie lāči, bet no putniem - medņi, rubeņi un mežirbes – kopā 22 dzīvnieku sugas. Uzskaites pamatplatība ir mežsarga apgaita. Pa valsti kopumā uzskaites datu apkopošanu un analīzi veic Medību daļa. VMD Meža resursu reģistra sektors apkalpo vienoto elektronisko medību saimniecības datu bāzi.

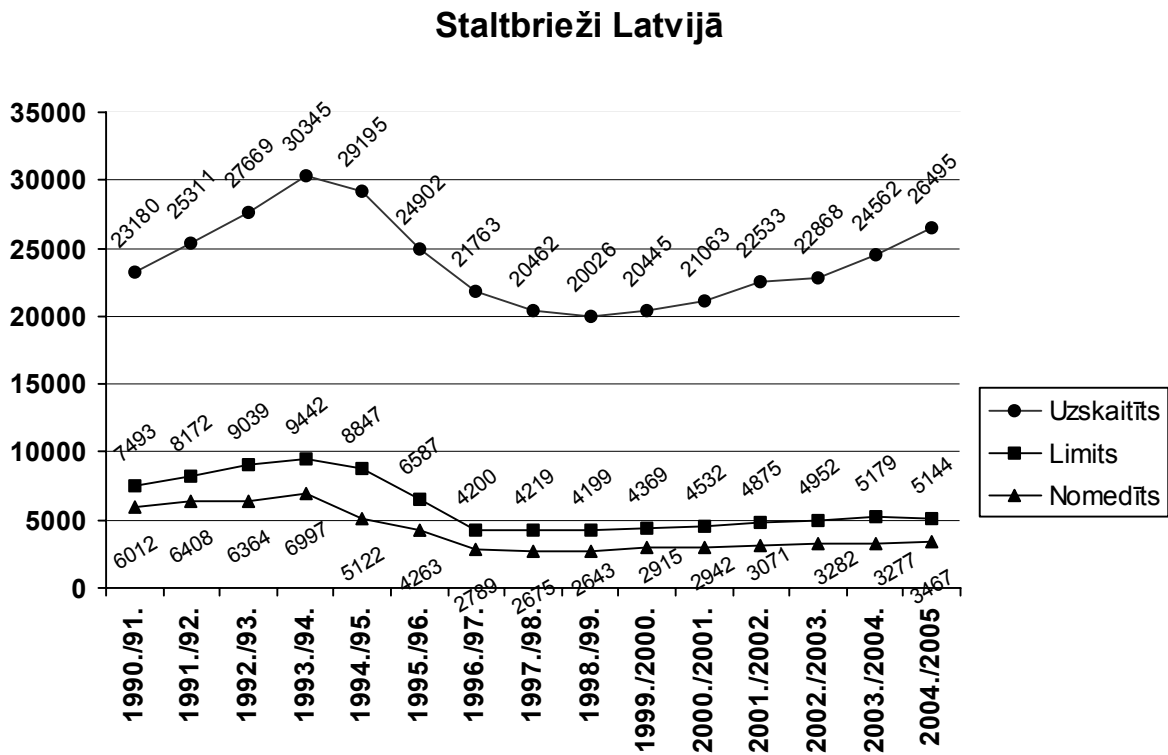
2004.gadā, līdzīgi, kā iepriekšējās piecās medību sezonās galveno medijamo dzīvnieku skaits, izņemot aļņus, turpina pieaugt, dažviet jau sasniedzot optimālo. Populāciju dinamika atspoguļota. 8.1.; 8.2.; 8.3. un 8.4. attēlos.

8.1. attēls. Meža cūku populācijas dinamika.

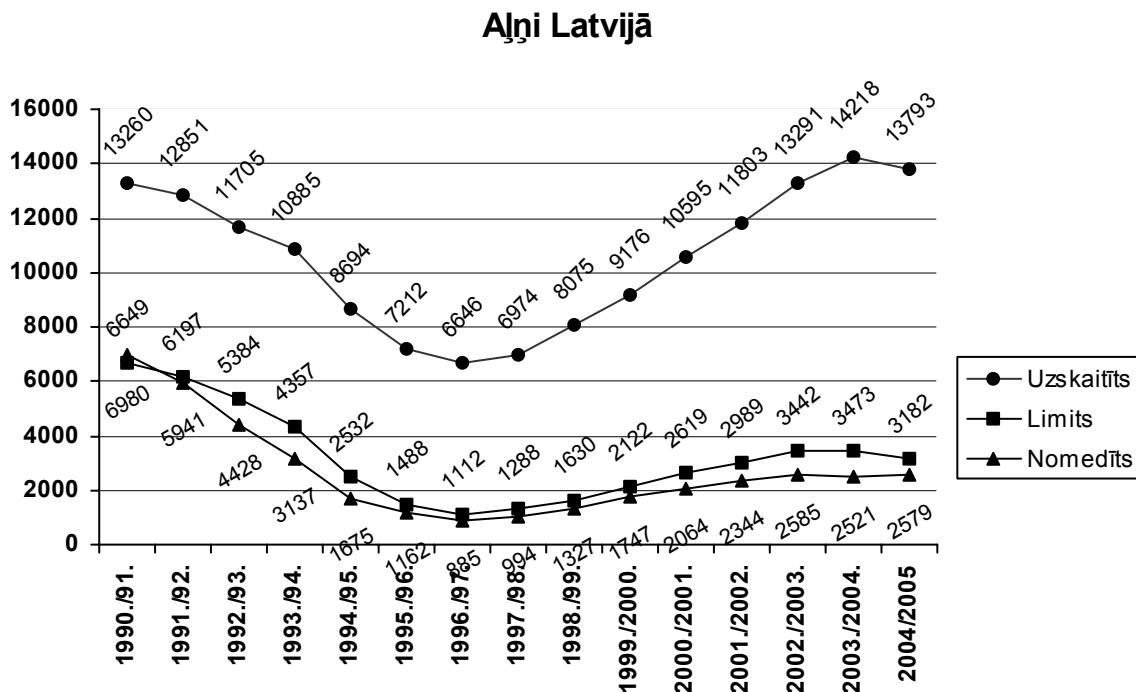
Meža cūkas Latvijā

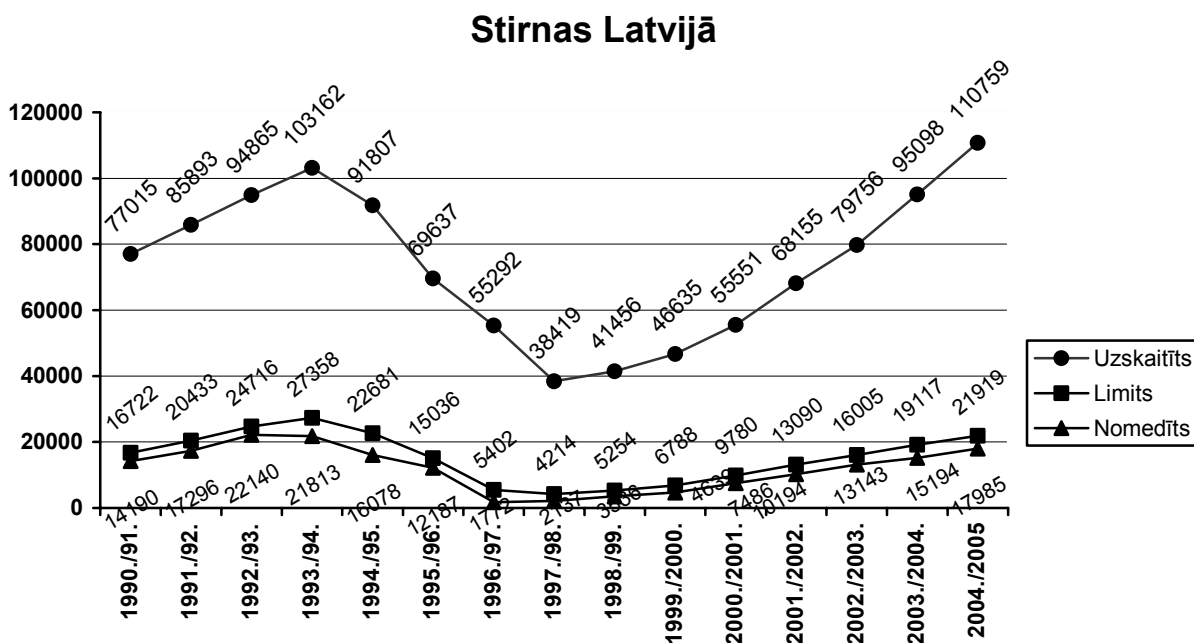
8.2. attēls. Staltbriežu populācijas dinamika.

8.3. attēls. Aļņu populācijas dinamika.

8.4. attēls. Stirnu populācijas dinamika.

Nomedīšanas apjomu administrēšana

Nomedīšanas apjomu administrēšana ir viens no galvenajiem uzdevumiem, lai nodrošinātu ekoloģiski pamatotu īpatņu skaitu populācijās, samazinātu pretrunas starp medību saimniecību un citu nozaru interesēm medijamo dzīvnieku vai pašu medību nodarīto zaudējumu dēļ un veicinātu ilgtspējīgas medību saimniecības attīstību.

Lai nodrošinātu nomedīšanas apjomu administrēšanu Valsts meža dienests veic sekojošas aktivitātes:

- Medijamo dzīvnieku uzskaites datu un lielākā pieļaujamā nomedījamo dzīvnieku skaita projekta apspriešana ar medību tiesību lietotājiem
- Lielākā pieļaujamā nomedījamo dzīvnieku skaita apstiprināšana;
- Medību atļauju izgatavošana un izsniegšana;
- Datu apkopošana par nomedītajiem dzīvniekiem;
- Datu apkopošana par bojā gājušiem medījamiem un īpaši aizsargājamiem dzīvniekiem;
- Medijamo dzīvnieku lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarīto postījumu uzskaitē.

Pirms medību sezonas sākuma Valsts meža dienests izsniedz limitēto medijamo dzīvnieku medību atļaujas (stingrās uzskaites veidlapas) medību tiesību lietotājiem. Vienas medību sezonas laikā Valsts meža dienesta mežniecības izsniedz arī aptuveni 20000 mednieku sezonas kartes.

Kopš 2000.gada sāk pieaugt galveno medijamo sugu dzīvnieku nomedīšanas apjomi, kas liecina par to, ka populāciju kvantitatīvie rādītāji uzlabojas. Strikti ievērojot optimālos medijamo dzīvnieku populāciju apsaimniekošanas modeļus ir izdevies apturēt medijamo dzīvnieku populāciju lejupslīdi un panākt medijamo dzīvnieku skaita un nomedīšanas apjomu palielināšanos.

Mednieku eksaminācija un mednieku apliecību izsniegšana

Mednieku eksaminācija nepieciešama, lai nodrošinātu to, ka persona, kura saņem mednieka apliecību vismaz pamatzināšanu līmenī pārzinātu būtiskākos medību saimniecības jautājumus. Mednieka apliecība ir tiesības apliecinošs dokuments, kas apstiprina personas tiesības medīt un ir pamatdokuments, lai varētu iegādāties un reģistrēt medību ieroci.

Pamatojoties uz Medību likumu, mednieka apliecību izsniedz VMD virsmežniecībās pēc tam, kad nokārtots eksāmens mednieku eksaminācijas komisijā. Mednieku eksaminācijas komisijas apstiprina pēc VMD ieteikuma. Eksaminācijas komisiju darbību finansē VMD, nosakot maksu par eksāmena kārtošānu un mednieka apliecības sagatavošanu. Mednieka eksāmens ir vienīgā zināšanu pārbaude, kas nepieciešama medību šaujamieroča iegādei medībām.

Šobrīd VMD ir izsniedzis vairāk kā 36 000 mednieku apliecības un ziņas par šīm personām tiek uzglabātas datu bāzē "Mednieki". Gadā tiek eksaminēti un izsniegtas mednieku apliecības aptuveni 250 medniekiem.

Ārvalstu pilsoņi ir tiesīgi medīt Latvijā pēc tam, kad saskaņā ar medību noteikumiem Latvijas Republikas Valsts meža dienestā ir saņemusi mednieka dokumentus. Ārvalstu mednieku apliecības tiek izsniegtas VMD centrālajā aparātā un virsmežniecībās, to skaits gadā pārsniedz 400. Ja ārvalstu pilsonis vēlas Latvijā ievest medību ieroci, Valsts meža dienests LR Valsts policijai raksta saskaņojuma vēstuli.

Informācija par izsniegto, anulēto un aizturēto apliecību skaitu, par to vai personai ir izsniegta mednieka apliecība, kad, kas un uz kāda pamata šo apliecību ir izsniedzis ir sabiedrībai vai ieinteresētajām institūcijām pieejama, izmantojot datu bāzi "Mednieki".

ES interešu sfērā ietilpstošo dzīvnieku sugu monitoringa

Vairākas Latvijā medījamo dzīvnieku sugas, kuru medīšanas intensitāte un vietējie vides apstākļi pilnībā nodrošina populāciju atjaunošanos vai pat pieaugumu, Eiropas valstu vai globālā mērogā ir apdraudētas un tādēļ iekļautas aizsargājamo sugu sarakstos. Šo sugu aizsardzību nosaka Latvijā ratificētas starptautiskās konvencijas un Eiropas Savienības valstu likumdošana. Taču minētie starptautiskie dokumenti pieļauj ar vietējiem apstākļiem saistītas atkāpes no vispārējām prasībām, ja vien vietējo specifiku pamato ar konkrētiem regulāri ievāktiem datiem. Monitoringa mērķis ir sistemātiski iegūt datus par starptautiski apdraudētu, bet lokāli plaši izplatītu sugu populāciju stāvokli saistībā ar pieļaujamām izmantošanas normām un paņēmieniem, proti, noteikt, vai populācijas sekmīgi atjaunojas pie dotās medību slodzes.

ES Direktīva par savvaļas sugu un biotopu aizsardzību nosaka populāciju monitoringa un ieguves normēšanas nepieciešamību bebriem, vilkiem, lūšiem, meža caunām, seskiem un baltajiem zaķiem.

Valsts meža dienests iesaistās vides ministra apstiprināto sugu aizsardzības plānu īstenošanā un veic monitoringu vilkiem, lūšiem, Līdztekus ikgadējai uzskaitēi un ziņu apkopošanai par nomedītajiem plēsējiem uzsākta nomedīto vilku un lūšu izpēte. Darbs aizsākts pirms sešiem gadiem, izmantojot Dānijas Vides aģentūras finansiālu atbalstu. Sākot ar 2000./2001.gada sezonu vilku un lūšu monitoringu pilnībā pārņēmis Valsts meža dienests, organizējot sadarbību ar LVMI "Silava", VAS "Latvijas valsts meži" un Latvijas Universitāti. Uzsākta arī vilku lopkopībai nodarīto postījumu apzināšana.

9. Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošana

Valsts meža dienesta struktūrvienība īpašo uzdevumu veikšanai – zinātniskās izpētes mežu pārvaldīšanai un zinātnisko pētījumu nepārtrauktības nodrošināšanai- ir Meža pētīšanas stacija (MPS). Meža pētīšanas stacijai ir trīs informācijas centri – Kalsnavā, Jelgavā un Smiltēnē. Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas kārtību kopš 2004.gada 27.jūlija nosaka MK noteikumi Nr.630 “Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas kārtība”.

MPS apsaimnieko 28,9 tūkst. ha mežu, kuri atrodas deviņos valsts administratīvajos rajonos, un veic zinātniskās izpētes, integrālā meža monitoringa, apmācību un izglītības atbalsta pasākumus.

9.1.attēls. Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas programmas izpilde 2004. gadā

Darba veids	Izpildītais apjoms
Augsnes sagatavošana	65.5 ha
Meža mākslīgā atjaunošana	72.4 ha
Meža dabiskā atjaunošana	29.6 ha
Meža kultūru papildināšana	24.2 ha
Meža kultūru aizsardzība pret kaitēkļiem	37.2 ha
Jaunaudžu kopšana	402.6 ha
Kultūru kopšana	281.6 ha
Kvartālstīgu kopšana	43.8 km
Meliorācijas grāvju kopšana	53 km
Meliorācijas grāvju pārtīrīšana	1.84 km
Caurteku remonts	7 gab.
Meža ceļu uzturēšana	106 km
Meža ceļu remonts	13.4 km
Uguns aizsardzības mineralizēto joslu uzturēšana	32 km
Galvenā cirte	97.3 ha/25 792 m ³
Kopšanas cirte	270.2 ha/9 182 m ³
Sanitārā cirte	147.9 ha /1 770 m ³

10. Meža īpašnieku informēšana un konsultēšana

Valsts meža dienests informē un konsultē meža īpašniekus par mežsaimniecības jautājumiem un likumu prasībām. VMD darbojas meža īpašnieku konsultāciju un apmācību sistēma. Darbu koordinē VMD Atbalsta daļa un virsmežniecību inženieri – konsultanti. Mežniecību speciālisti – mežziņi, viņu vietnieki un mežsargi informē un konsultē meža īpašniekus.

Informējot meža īpašniekus un skaidrojot likumu prasības VMD mērķis ir panākt, ka meža īpašniekos veidojas izpratne meža apsaimniekošanas jautājumos.

Meža īpašnieku konsultācijas

Konsultāciju skaits 2004. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieaudzis par 9 % (no 65 200 līdz 71 200) – vidēji katrs otrais Latvijas meža īpašnieks ir saņēmis VMD speciālistu konsultācijas. 56 % no kopējā 2004. gadā sniegto konsultāciju skaita ir mutiskas konsultācijas ar izbraukumu uz meža īpašumiem un 44 % – mutiskas bez izbraukuma.

Meža īpašnieku informēšana ar masu saziņas līdzekļu un informācijas materiālu palīdzību

2004.gadā reģionālajos un vietējos preses izdevumos publicēti 1050 raksti. Meža īpašniekus informē arī ar TV un radio palīdzību. Informācijas stendos mežniecībās ir iespējams iepazīties ar aktuālo meža nozarē.

Kopš 2003. gada novembra Valsts meža dienesta un Zviedrijas Nacionālās mežu pārvaldes sadarbības projekta ietvaros tiek izdots informatīvs izdevums privāto mežu īpašniekiem – “Čiekurs”. Biļetens iznāk reizi ceturksnī, 10 000 eksemplāru metienā. Izdevums ir bezmaksas, to izplata mežniecības, pašvaldības un bibliotēkas. “Čiekurs” meža īpašniekus iepazīstina ar izmaiņām normatīvajos aktos, nozares aktualitātēm, atbalsta saņemšanu no ES fondiem, ar Latvijas un citu valstu meža īpašnieku meža apsaimniekošanas praksi, sniedz speciālistu un pieredzējušu mežkopju padomus. Avīzē sniegtas arī atbildes uz lasītāju interesējošiem jautājumiem, kuru sagatavošanā iesaistītas arī citas valsts institūcijas (Valsts ieņēmumu dienests, Zemkopības ministrija, Lauku atbalsta dienests u.c.). Ņemot vērā izdevuma popularitāti un meža īpašnieku pozitīvās atsauksmes (83% lasītāju izdevumu novērtē ar 6 līdz 10 ballēm), ar Mežsaimniecības attīstības fonda finansiālu atbalstu avīzi izdos arī turpmāk.

VMD 2004. gadā izdeva vairākus informācijas materiālus: „Padomi lauksaimniecībā neizmanto zemju apmežošanā”, „Koks un kopšanas cirte”, „Ciršanas vietu safīrīšana”, „Kā noteikt meža vērtību”, „Nodokļi meža īpašniekiem”, „Kas jāzina meža īpašniekiem, veicot darījumus ar meža zemi (mežu) un kokmateriāliem” un „Apaļo kokmateriālu uzmērīšana”.

Latvijas un Zviedrijas kopprojekta ietvaros pagājušā gadā tika uzņemta videofilma “Sava meža saimnieks”. Gandrīz pusi (45 %) no Latvijas mežiem apsaimnieko aptuveni 143 tūkstoši meža īpašnieku, un dažāda ir viņu apsaimniekošanas pieredze un atziņas. Tas arī parādīts filmā, kur savos uzskatos dalās pieci dažādu Latvijas novadu meža īpašnieki. Mācību filma pavairota 30 eksemplāros, un to iespējams noskatīties virsmežniecību un mežniecību rīkotajos semināros, kā arī citos meža īpašniekiem domātos pasākumos.

Meža īpašnieku apmācība un izglītošana

2004. gadā VMD notikuši 389 *semināri*, kuros piedalījās gandrīz 4000 meža īpašnieku un apsaimniekotāju. Gada sākumā bija ieplānots mazāks semināru skaits nekā iepriekšējā gadā, taču pavasarī strauji pieauga interese par jaunaudžu kopšanu un meža atjaunošanu, tādēļ tika rīkoti papildus semināri. 2004. gadā semināru skaits saglabājās līdzīgs kā 2003. gadā. Semināros lektori pārsvarā ir mežniecību un virsmežniecību darbinieki, taču uzaicināti tiek arī dažādu valsts institūciju, sabiedrisko organizāciju, uzņēmumu pārstāvji un eksperti.

Lai meža apsaimniekotāji, skolnieki un citi interesenti varētu iepazīties ar mežā notiekošiem procesiem un meža apsaimniekošanas pamatprincipiem, 19 virsmežniecībās tiek uzturētas 35 meža *mācību takas*, kurās var gūt praktiskas iemaņas dažādos meža darbos, piemēram, šķērslaukuma, koka augstuma un vecuma noteikšanā. Takās var iepazīties ar vērtīgiem dabas pieminekļiem un vēsturiskiem objektiem, kā arī piedalīties dažādās meža spēlēs.

Latvijas - Zviedrijas kopprojekta ietvaros tika uzsākts darbs pie *demonstrējumu saimniecību* iekārtošanas. Ir izstrādāti kritēriji, apzināti meža īpašnieki, kas pielieto labu meža apsaimniekošanas praksi, un izveidota datu bāze. Demonstrējumu saimniecības ierīkotas šādās saimniecībās – Madonas rajona Jumurdas pagasta „Kalna Antēnos” (saimnieks – Jānis Steķis), Krāslavas rajona Izvaltas pagasta Voldemāra Leikuma vairāku saimniecību īpašumos un Saldus rajona Lutriņu pagasta „Silmaļos” (saimnieks – Elmārs Groskops). Tajās var rīkot seminārus un citus pasākumus, kuros paši saimnieki dalītos meža apsaimniekošanas pieredzē un ar citiem īpašniekiem un speciālistiem pārrunātu mežsaimniecības jautājumus.

Lai popularizētu labāk apsaimniekoto mežu īpašnieku pieredzi, atziņas, interesantākos risinājumus, mežniecību darbinieki rīko un atbalsta dažādus konkursus meža īpašniekiem. 2004. gadā konkursi meža īpašniekiem organizēti 9 virsmežniecībās – Balvu, Cēsu, Dobeles, Jēkabpils, Kuldīgas, Madonas, Preiļu, Rēzeknes un Valmieras.

11. Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu

Ieņēmumu avots un ieņēmumu avoti

Valsts meža dienesta 2004. gada finansējumu veidoja :

Pamatbudžeta līdzekļi:

1. Budžeta programma "24.000 Meža resursu saglabāšana un ilgspējīga izmantošana" 8993520 Ls
2. Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi 941503 Ls
3. Ziedojumi 34606 Ls

11.1. tabula Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma bilance) (latos)

Nr.p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1. Aktīvi:			
1.1.	ilgtermiņa ieguldījumi	5116938	4405122
1.2.	Apgrozāmie līdzekļi	1225291	1315730
2. Pasīvi:			
2.1.	pašu kapitāls	6219686	5624314
2.2.	Kreditori	122543	96538

11.2. tabula. Valsts pamatbudžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā	Pārskata gadā	
		(faktiskā izpilde)	apstiprināts likumā	faktiskā izpilde (naudas plūsma)
1.	Ieņēmumi (kopā):	9232675	9906258	9935023
1.1.	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	8462016	8993520	8993520
1.2.	maksas pakalpojumi un citi ieņēmumi	770659	912738	941503
1.3.	Ārvalstu finansu palīdzība			
2.	Izdevumi (kopā):	9081148	9906258	9901170
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	8777493	9761942	9756854
2.1.1.	Atalgojumi	4997124	5781898	5781778
2.1.2.	Komandējumi	21900	30517	30459
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas			
2.2.	izdevumi kapitāl-ieguldījumiem (kopā):	303655	144316	144316
2.2.1.	kustamo īpašumu iegāde	130515	77968	77968
2.2.2.	nekustamo īpašumu iegāde	0	0	0
2.2.3.	kapitālais remonts	54430	65948	65948

2.3.	zemes iegāde		400	400
2.4	Investīcijas	118710	0	0
3.	Nodarbinātība:			
3.1.	faktiskais nodarbināto skaits	1813	1906	1750
3.2.	vidējā darba alga	216	238	258

11.3. tabula. Maksas pakalpojumi un to izcenojumi, citi pašu ieņēmumi (latos)

Nr.p.k.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	Izcenojuma diapazons	Faktiskie ieņēmumi
1.	Dokumentu sagatavošana un izsniegšana	0,05-5,00	124470
2.	Cirsmu uzmērīšana, iestīgošana un skices zīmēšana	0,30-1,00	44065
3.	Meža un meža zemes novērtēšana	6,00	80367
4.	Meža zemes transformācija un dok. noformēšana	5,00	199181
5.	Medīšanas atļauju un apliecību izsniegšana, medn.eksāmens	4,24-59,32	36330
6.	Konsultācijas	3,0	7703
7.	Zinātnisko mežu parauglaukumu izpēte, apsaimniekošana u.c.	līgumcena	420698
8.	Pārējie (ekspertīzes, kustamo, nekustamo īpašumu īre (noma))	līgumcena	28689
	Kopā		941503

11.4. tabula. Valsts meža dienesta saņemto ziedojumu un dāvinājumu izlietojums (latos)

1. Saņemts (kopā) 2004.gadā	34606
<i>1.1. Lielākie ziedotāji:</i>	
A/S "Latvijas Unibanka"	3000
A/S „Baltic Pulp”	1500
Ārvalstu juridiskās personas	29006
1.1.1. Latvijas uzņēmēj sabiedrības un privātās personas kopā, t.sk:	5600
A/S "Baltic Pulp"	1500
A/S "Latvijas Unibanka"	3000
SIA „Papīrfabrika „Līgatne”	300
SIA „Store Enso Packaging”	500
Pašvaldības uzņēmums	300
1.1.2. ārvalstu uzņēmēj sabiedrības un privātās personas kopā, t.sk.	29006
Nīderlandes ūdru centra fonds	12648
Zviedrijas nacionālā meža pārvalde	16538

2. Izlietots (kopā)	38229
2.1.Finansētie pasākumi kopā(lielākie)	
2.1.1 Algas un valsts sociālās apdrošināšanas izmaksas	5310
2.1.2.Pakalpojumi apmaksā t.sk.	31805
Projektam „Meža mācību sistēmas nostiprināšana Latvijas Valsts meža dienestā, lai veicinātu ilgtspējīgu mežsaimniecību privātajos mežos”	16873
Projektam „Ūdru piegāde Nīderlandei 2004.gadā”,	8200
Astotās Eiropas lignocelulozes konferences sagatavošanai un darbības nodrošināšanai	2231
2.1.3.Materiālu iegāde	1114

Programmas „Meža resursu saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas” 2004.gada rezultātīvo rādītāju izpildes analīze

11.5.tabula. Rezultātīvo rādītāju izpildes analīze.

Rezultatīvie rādītāji	Pārskata perioda plāns	Faktiski pārskata periodā
Iestāžu skaits	28	28
Štata vienību skaits	1906	1750
Izsniegtas meža zemju transformācijas atļaujas (gb)	200	327
Izsniegti koku ciršanas apliecinājumi	65000	72463
Izsniegti meža reproduktīvā materiāla ieguves apliecinājumi (gb)	400	220
Atestēti meža reproduktīvā materiāla ieguves avoti (gb.)	80	96
Sertificētas meža reproduktīvā materiāla partijas (gb.)	300	327
Izsniegtas medību atļaujas (gb):		
limitētās	75000	76000
Izsniegtas medību sezonas kartes	30000	30000
Ieaudzēto mežaudžu inventarizācija (ha)	1000	1700
Atjaunoto un atjaunošanas termiņu sasniegušo mežaudžu inventarizācija (ha)	50000	50500
Saimnieciskās darbības vietu apsekošana (ha)	70000	72000
Medību formējumu uzraudzība (skaits)	1000	2500
Meža inventarizācijas datu kvalitātes lauka pārbaužu veikšana (ha)	50000	58000
Meža biotopu inventarizācija privātajos mežos (ha)	2500	2500
Medījamo dzīvnieku uzskaitē (sugu sk.)	24	24
Prognoze par bīstamāko kaitēkļu un slimību izplatību mežā (bīstamākie kaitēkļi/ slimību sugu skaits)	6/2	6/2
Medījamo dzīvnieku pieļaujamo nomedīšanas apjomu noteikšana (sugu sk.)	9	9

Digitālās kartes veidošana par privātajiem mežiem (ha)	100000	117000
Koku vainaga stāvokļa novērojumi (parauglaukumu skaits)	365	365
Konsultāciju sniegšana meža īpašniekiem par meža apsaimniekošanas un normatīvo aktu prasību jautājumiem:		
konsultācijas (meža īpašumos)	29000	40100
konsultācijas mežniecībās (cilvēku skaits)	20000	31100
semināri (skaits)	260	390
Uguns novērošanas torņu uzturēšana un atjaunošana (koka/metāla torņu skaits)	22/165	22/165

12. Valsts meža dienesta personāls

Personāls ir ikvienas organizācijas galvenais resurss. Tas, cik kvalitatīvi un efektīvi Valsts meža dienestā tiks īstenotas tā funkcijas, ir atkarīgs no amatpersonu un darbinieku profesionalitātes, kompetences un atbildības. Valsts meža dienesta personāla attīstība tiek veikta gan veicot rūpīgu darbinieku atlasīšanu, gan pilnveidojot amatu aprakstus, piešķirot ierēdņu statusu, gan novērtējot ierēdņu darbību un tās rezultātus, gan nosakot darbinieku mācību vajadzības sekmīgai pienākumu izpildīšanai.

Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

Lai Valsts meža dienests varētu veikt sev uzticētās funkcijas atbilstoši to specifikai, apjomam, sarežģītības un atbildības līmenim, tiek veikts darbs personāla izglītošanā un kvalifikācijas paaugstināšanā.

Lai paaugstinātu ierēdņu un darbinieku profesionālās zināšanas Valsts meža dienesta centrālā aparāta daļas organizē seminārus, kuros veic virsmežniecību centru darbinieku apmācību. 2004.gadā tika noorganizēti 29 semināri, kuros piedalījās 632 dalībnieki. Savukārt Centrālā aparāta apmācītie speciālisti teritoriālajās struktūrvienībās 2004.gadā noorganizējuši 306 seminārus, kuros apmācīti 7808 virsmežniecību darbinieki.

Lai paaugstinātu ierēdņu vispārējo zināšanu līmeni un viņi iegūtu specifiskas zināšanas, kas nepieciešamas profesionāliem ierēdņiem, Valsts administrācijas skolas organizētajosursos piedalījušies Valsts meža dienesta darbinieki:

- 122 darbinieki apmeklējuši kursu "Klientorientēta saskarsme"
- 107 darbinieki apmeklējuši kursu "Laika menedžments"
- 94 darbinieki apmeklējuši kursu "Ierēdņu profesionālā ētika"
- 67 darbinieki apmeklējuši kursu "Administratīvais process iestādē"
- 45 darbinieki apmeklējuši kursu "Darba tiesības"
- 48 darbinieki apmeklējuši kursu "Valsts pārvaldes iekārtas likums"
- 33 darbinieki apmeklējuši kursu "Rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēma"
- 31 darbinieki apmeklējuši kursu "Organizācijas vadība un motivācija"
- 234 darbinieki apmeklējuši 33 dažādu nosaukumu kursus.

Teritoriālo struktūrvienību vadītājiem un centrālā aparāta vadošajiem darbiniekiem, kuru pienākumos ietilpst klientu apkalpošana, tika noorganizēta apmācība par klientu apkalpošanu, klientu psiholoģiju un konfliktsituāciju risināšanu.

Ņemot vērā to, ka augstākā izglītība ir tikai 39% darbinieku, augstākajās mācību iestādēs 2004./2005. mācību gadā mācās 443 darbinieki.

13. Valsts meža dienesta iekšējais audits

Iekšējās kontroles sistēmas efektivitāte.

Iekšējais audits 2004. gadā ir veicis 16 auditus, no tiem 11 teritoriālajās struktūrvienībās, pārbaudot un novērtējot VMD iekšējās kontroles sistēmas. Iekšējās kontroles sistēmas darbības efektivitāte VMD teritoriālajās struktūrvienībās ir atšķirīga. No 2004.gadā auditētajām virsmežniecībām visievērojamākais darbs šajā jautājumā ir paveikts AlūksnesVM un DobelesVM. Sasniegtie rezultāti visbiežāk ir atkarīgi no tā, vai vadītāji ir novērtējuši kādi iekšējās kontroles pasākumi ir jāveic un atbilstoši seko to ievērošanai un izpildei. Pozitīvu ietekmi uz iekšējās kontroles sistēmu ir atstājusi ierēdņu darbības novērtēšana, kuras rezultātā ir iegūta informācija par katru darbinieku. Tika novērtēts katra darbinieka paveiktais 2003.gadā un apzināts nepieciešamo mācību apjoms un noteikti konkrēti uzdevumi 2004.gadam. Ieviestās iekšējās kontroles sistēmas VMD centrālajā aparātā nodrošina darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Plānotie uzlabojumi un pasākumi, kas veikti iekšējā audita ieteikumu īstenošanai.

Par auditu rezultātiem ir sastādīti ziņojumi un rekomendāciju tabulas, kuras iesniegtas iestādes ģenerāldirektoram. Šīs rekomendācijas tiek apstiprinātas ar rīkojumu un Iekšējā audita daļa seko rekomendāciju izpildei.

Tabula 13.1. Kopsavilkums par kopējo iekšējā audita ieteikumu skaitu

Ieteikumu prioritāte	Kopā pārskata gadā sniegto ieteikumu skaits / no tiem ieviesti		Pārskata gadā sniegtie ieteikumi, kuru ieviešanas termiņš ir pārskata gads / no tiem ieviesti.		Pārskata gadā sniegtie ieteikumi, kuru ieviešanas gads ir nākamais gads.		Iepriekšējā gadā sniegtie ieteikumi, kuru ieviešanas termiņš ir pārskata gads /no tiem ieviesti	
	skaits	ieviesti	skaits	ieviesti	skaits	ieviesti	skaits	ieviesti
Augsta	44	29	31	29	13	0	6	6
Vidēja	54	38	43	37	11	1	12	12
Zema	12	8	10	7	2	1	0	0
Kopā:	110	75	84	73	26	2	18	18

14. Attīstības projekti

Dabisko meža biotopu apsaimniekošana Latvijā

Projekta laiks no 2003. g. februāra līdz 2005. g. decembrim. Izpildītāji: Valsts meža dienests, VAS „Latvijas valsts meži” un Zviedrijas Ūstra Götaland mežu pārvalde. Projekta finansējums no SEPA (Swedish Environmental Protection Agency).

Projekta nolūks ir apzināt metodes DMB apsaimniekošanā, meža bioloģiskās daudzveidības novērtēšanā, kā arī informēt meža nozares speciālistus un sabiedrību par dabas aizsardzību.

Darbs projekta ietvaros noris trijos virzienos:

1. Izstrādāt un demonstrēt vispiemērotākās metodes bioloģisko vērtību saglabāšanai noteiktu veidu DMB.
2. Izvērtēt ekoloģisko aizsardzības statusu konstatētajiem DMB, optimizēt to aizsardzību ilgtermiņā, kā arī apzināt metodes meža bioloģiskās daudzveidības novērtēšanai.
3. Veicināt interesi un zināšanas par DMB apsaimniekošanu un dabas aizsardzību kopumā meža apsaimniekotājiem, privāto mežu īpašniekiem, dabas aizsardzības speciālistiem un ieinteresētajām nevalstiskajām organizācijām:
 - Bukleta „Dabisko meža biotopu apsaimniekošana” izdošana.
 - Filmas „Dabiskie meža biotopi un to apsaimniekošana” sagatavošana.

Otrā līmeņa meža monitoringa programmas ieviešana

Projekts uzsākts 2004. gadā un ar nosaukumu “Otrā līmeņa meža monitoringa izpilde” plānots turpināt arī nākamajos gados. Projektu finansē Meža attīstības fonds.

Projekta mērķis – noskaidrot likumsakarības starp gaisa piesārņojumu, citiem antropogēniem un dabiskiem stresa faktoriem un meža ekosistēmu stāvokli.

2004. gadā ierīkots viens otrā līmeņa meža monitoringa parauglaukums un uzsākti novērojumi deviņās apakšprogrammās.

Meža mācību sistēmas nostiprināšana, lai veicinātu ilgtspējīgu mežsaimniecību Latvijas privātajos mežos.

Projekta laiks no 2002. g. septembra līdz 2005. g. martam. Izpildītāji: Valsts meža dienests un Zviedrijas Nacionālā mežu pārvalde. Projekta finansējums no SIDA (Swedish International Development Agency).

Projekta nolūks paaugstināt meža īpašnieku izpratni par ilgtspējīgu mežsaimniecību un nostiprināt Valsts meža dienestā pastāvošo meža mācību sistēmu.

Darbs projekta ietvaros noris trijos virzienos:

1. Privāto meža īpašnieku aptaujās noskaidrot viņu vajadzības pēc mežsaimnieciska rakstura mācībām.

2. Pašreizēja stāvokļa analīze un papildus apmācības tiem VMD speciālistiem, kuri ir iesaistīti meža īpašnieku izglītošanā.

3. Dažādu palīg līdzekļu radīšana meža mācībām:

- Informācijas kanālu izveidošana reģionālajos masu saziņas līdzekļos.

- Meža īpašnieku pieredzes popularizēšana to demonstrējot videofilmā „Sava meža saimnieks”, kur parādīta daudzveidīga un laba mežu apsaimniekošanas prakse.

- Likumdošanas aktu un mežu apsaimniekošanas normatīvo dokumentu krājuma (ar komentāriem) izveidošana .

- Regulāra informatīva izdevuma meža īpašniekiem „Čiekurs” izveidošana.

- Informatīvo bukletu sagatavošana un izdošana.

15. Prognozes un plāni

2005. gadā plānotie pasākumi:

Turpināta otrā līmeņa meža monitoringa izpilde, ko nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes regula "Forest Focus".

Uzsākts projekts "Meža augšņu inventarizācija un mežu bioloģiskās daudzveidības novērtēšana starptautiskā projekta "BIOSOIL" ietvaros".

Valsts meža dienests, saskaņā ar Meža likuma 45.pantā noteikto kārtību, aprēķinās koku ciršanas maksimālo apjomu hektāros un kubikmetros sadalījumā pa valdošajām koku sugām, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados valsts mežos.

Turpināt darbu pie Valsts meža dienesta darbinieku apmācības programmas pilnveidošanas un tālākattīstības.

Virsmēžziņu darba grupai veikt pētījumu „Esošās situācijas raksturojums Latvijas mežu apsaimniekošanā un VMD darbībā”. Balstoties uz pētījuma rezultātiem izstrādāt VMD strukturālo izmaiņu pamatnostādnes un uzsākt to īstenošanu.